

presència

Número 1782. Del 21 al 27 d'abril del 2006. Any XLI. 0,20 €

Sant Jordi 2006

Us regalem catorze contes per celebrar Sant Jordi com cal i un quadern amb les principals novetats editorials de la diada

Catorze contes de Sant Jordi

US CONVIDEM A LLEGIR. Un any més, Presència celebra Sant Jordi oferint als seus lectors contes inèdits escrits per alguns dels autors que col·laboren habitualment amb la revista, que enguany s'han inspirat en el món dels llibres.

MIQUEL RIERA
● Continuant una tradició encetada ara ja fa cinc anys, Presència dedica un número especial a celebrar la diada de Sant Jordi. I ho fa, com també ja ha esdevingut habitual, convidant els autors que col·laboren amb la revista a escriure un conte exprés per a aquest número. I si ara fa cinc anys vam convidar-los a continuar un conte escrit per Quim Monzó, i ara en fa quatre, a resseguir diferents indrets literaris, i en fa tres, a recrear la llegenda de Sant Jordi, i l'any passat, a escriure inspirant-se en tres autors –Verne, Andersen i Cervantes, de qui se celebraven sengles aniver-

saris–, enguany els hem convidat a presentar als lectors una narració amb elements referents al món del llibre –des de la creació literària pròpiament dita fins a les llibreries, els editors, etcètera–, tan propis també de la diada de Sant Jordi.

Catorze col·laboradors habituals de la revista han acceptat el repte de Presència. Es tracta d'autors de prestigi, alguns d'ells amb els premis més importants de la literatura en català i amb novetats importants a les llibreries aquest Sant Jordi, com és el cas d'Emili Teixidor –publica novel·la nova, *Laura sants*, després de l'èxit de *Pa negre*–, de Rafael Vallbona

EL DIBUIXANT

– JOSEP DUIJANS (Barcelona, 1958) és autor de les il·lustracions d'aquest número especial. Col·laborador habitual de Presència, treballa a El Punt des del 1991.

–presenta novetats en literatura juvenil i en poesia–, de Miquel Pairoli –ha recollit en un volum alguns dels seus millors articles publicats a la premsa– o d'Antoni Dalmasas –encara té recent l'edició de *Jo, el desconegut*, l'obra amb què va guanyar el premi Gran Angular de literatura juvenil–. Altres acaben de rebre un premi important: és el cas de Josep Maria Fonalleras, que ha vist com en l'última edició dels premis Crítica Serra d'Or guardonaven com a millor obra de narració el seu recull *Sis homes*. Un altre del col·laboradors, Andreu Carranza, acaba de reeditar, per la seva banda, *El desert de l'oblit*, una

novel·la que havia publicat l'any 1993, i un altre dels autors que col·labora en aquest número, Vicenç Pagès, publica un conte a l'antologia *Un deu. Antologia del nou conte català*, mostra dels millors contistes catalans nascuts després del 1960.

La resta d'escriptors que han escrit contes són els empordanesos Ponç Puigdevall i Xavier Cortadellas, l'osonenca Maria Dolors Alibés, l'urgellenc Albert Villaró, els valencians Josep Franco i Pau Ribera, i el mallorquí Melcior Comes, tots ells amb obra publicada que encara trobareu a moltes de les llibreries del país.

Emili Teixidor

Roda de Ter (1933). Autor de nombroses obres de narrativa per a adults i per a infants. La seva última novel·la, «Pa negre», va rebre els premis Serra d'Or i Crexells, i el Nacional de Literatura

Conte quasi infantil

L'avi parlava sempre del llibre de la vida.
–Avi, ¿quin és el llibre de la vida?
L'avi somreia i aixecava una mica les dues mans i deia, amb aire de misteri:

–¡Ah...! Això només s'aprèn llegint. Tu mateix.
Jo era un vailet de pocs anys i l'avi en tenia tants, d'anys, que ja ni els comptava.

Passava molts caps de setmana i tot l'estiu en una casa gran on vivia l'avi, al poble. Hi tenia dues habitacions plenes de llibres, una biblioteca sencera, i encara en tenia més a les golfes, ficats en caixes o arrengrerats en lleixes, al costat dels codonys i els raïms penjats a les bigues.

Jo insistia:
–¿Vols dir que hi ha un llibre que parla de la meua vida?

I l'avi feia que sí, convençut.
–¿Quin és? –preguntava jo, mirant les parets plenes de volums vells i nous.

L'avi tornava a fer el gest d'alçar una mica les dues mans i repetia:

–¡Ah...! L'has de descobrir tu mateix, si ha de ser teu.

L'avi també deia, a vegades, quan algú s'explicava molt bé:

–Parla com un llibre.

I quan algú no sabia treure's les paraules de la boca, deia:

–Parla com un llibre... sense fulls.

Passaven els dies, i jo insistia:

–¿El llibre de la meua vida és a les lleixes de dalt de tot o de baix, a tocar terra?

–Els de dalt de tot amaguen el secret de la vida, per això són més difícils d'agafar. S'hi ha d'arribar amb l'escaleta.

–¿El meu llibre també porta el secret de la vida? –em delia jo per saber.

–És clar. Totes les vides tenen un secret.

–¿I quin és el meu secret?

–¡Ah...! –tornava a alçar una mica les mans l'avi–. L'hauràs de descobrir.

–¿Com?

–Llegint –reia ell–. Ciència i paciència.

–Digue'm un secret, encara que no sigui el meu, un secret que portin els llibres.

–Doncs, que els llibres ens permeten parlar amb els morts i conversar amb els vius que no tenim al costat. També et fan volar sense moure't del seient. Els lectors són els que volen asseguts.

Jo em quedava una mica decebut i insistia.

–¿I què més?

–¿Et sembla poc? Els llibres et donen una mà per tocar el món invisible; un peu per avançar més segur per la vida; un ull al clatell per poder mirar el que tens al darrere, al passat; unes ulleres per veure-hi més lluny...

Jo l'interrompia, atabalat per les seves paraules:

–¿I quan podré saber el secret del llibre de la meua vida?

–Quan hagi llegit una mica i hagi descobert el se-

cret de la vida dels altres.

L'estiu següent, l'avi em va preguntar:

–¿Has descobert quin és el secret d'en Patufet?

Jo vaig rumiar una estona i vaig dubtar abans de dir:

–La seva petitesa.

–¡Exacte! –va animar-se ell–. ¿I el de la Bella Dorment?

–¿El seus somnis?

–vaig provar jo.

–¡Molt bé! ¿I el de Peter Pan?

–Que s'ha de córrer més que el temps, no deixar-se atrapar pel rellotge que s'ha empassat el cocodril.

–¡Perfecte! ¿I del noi de *L'illa del tresor*?

–Que per créixer hem de lluitar contra el mal...

L'avi em va dir que ja podia llegir els llibres d'una lleixa més alta, i així van passar més estius i vaig descobrir que els secrets de Cervantes, de Joanot Martorell o de Shakespeare eren la raó que hi ha en la bogeria, l'alegria de la vida portada amb coratge o la força de l'amor que tot ho trastoca.

–¿Ara ja em pots dir quin és el llibre de la meua vida? –vaig reclamar.

–Baixa'l –em va dir l'avi, indicant-me un volum gruixut de dalt de tot de la biblioteca–. L'obrirem.

Vaig tenir una decepció molt gran en veure les pàgines blanques, sense ni un mot.

–No és cap broma. És un signe secret.

–¿Un signe? ¿Si no hi ha res!

–No t'enganyis. Els grecs demanaven als déus un do diví, en començar la vida: l'entusiasme. L'entusiasme vol dir la força que ens llança fora i més enllà de nosaltres, el coratge per acceptar l'esforç per fer-nos a nosaltres mateixos, la potència per fer coses ben fetes. La teua vida encara no està escrita, tu l'has de fer. ¿Quina mena d'entusiasme t'encomanaria un llibre que et dictés la vida que has de portar? ¿Vols ser l'autor de la teua vida o vols seguir les consignes que et dictin els altres? No hi ha troballa sense recerca, ni descoberta sense esforç. ¡Surt a fora!

L'avi em va donar el llibre i em va dir:

–Comença a escriure la teua vida. I pensa que tot el que escriguis, algun dia ho llegiran els altres.

Ara ja he descobert el secret del llibre de la meua vida, però no el puc dir, perquè només val per mi. I sovint em trobo amb persones a qui es nota als ulls i en les poques paraules que us dieu que formen part d'aquesta fraternitat universal d'entusiastes buscadors dels secrets dels llibres. Són els únics que coneixen la memòria de la humanitat i poden imaginar el futur. Els únics que poden viure moltes vides i no només una. Els que poden parlar amb els morts, els que poden escapar-se lluny sense moure's de casa i els que tracten amb personatges que no han existit mai però dels quals tothom parla com si fossin vius, els que coneixen la vida secreta de molta gent..., com el meu avi.

Xavier Cortadellas

La Bisbal d'Empordà (1956). Professor d'institut, crític literari i escriptor. Ha publicat narrativa i llibres de temàtica local. Dirigeix la revista «Gavarres»

Mil segles de cultura

De jove, entonava una cançó que va ensenyar-li una noia que es deia Isolda. «Llegeixes massa llibres./deixa que et toqui el vent./Com vols saber el que et passa/si et fies dels papers?», cantava aquella noia a les nits de Barcelona de mitjan anys setanta, entre el fum del tabac i entre reunió i reunió, planejant pintades i discutint *octavilles* i comunicats, convocant vagues i manifestacions, preparant sobretot més reunions –sempre més reunions–, amagant-se dels grisos del vell Gallec i dels sense cara de la secreta. De jove, doncs, havia entonat aquella cançó moltes vegades: li recordava els ulls, les mans, les cuixes i els mugrons d'Isolda. *Mugrons*, però, era una paraula nova: l'havia apresada en els llibres, li semblava un contrasentit fer-la servir per parlar dels pits d'una noia. «Tu com en diries?», va preguntar a un seu amic. Però el seu amic tampoc no ho sabia, pouava encara força més que no ho feia ell entre les lletres de fons dels llibres: refugi de tímids i de covards, escuts contra la vida. «Salvat-Papasseit en diria *botons*», li va dir l'amic. (Anys més tard, quan hi pensava es deia que els havia faltat molt de valor i que també els havien faltat moltes paraules. Com n'haurien dit del *conyo* o de *follar* o de *mamar-la*, si haguessin gosat parlar-ne i si de veritat haguessin volgut arribar a algun lloc? Botons, va dir, el seu amic. Paraules que eren com botons, calaixos tancats que no acabaven d'obrir i que amagaven massa bé les veritats inconfessades dels seus desitjos.)

I, en aquells anys també, hi havia alguns altres nois. Un es deia Santi i, com que era més natural i més transparent, semblava que li agradaven més que a cap altre les noies. «Quan hàgim fet la revolució, follarem?», preguntava algunes vegades mig de broma i sempre en petit comitè i sortint d'alguna reunió, com aquell que pregunta a quina estació dels Ferrocarrils Catalans s'hauria de baixar per anar al carrer de les Nebuloses.

Passava un dia. A vegades, en passaven dos. Tornaven a reunir-se. Tornava a veure Isolda.

–Saps què diu en Santi? –es va atrevir a dir-li un dia.

No, és clar. Ella va dir que no. Va dir que no perquè no ho sabia o perquè no podia dir que ho sabia.

–Diu que si, quan hàgim fet la revolució, ens relacionarem sexualment?

En deien *relacionarse sexualment*. És el que he escrit fa un moment: els faltava molt de valor i els faltaven moltes paraules. Va ser així de bonic i així de ridícul. Tot plegat,

també, va ser així d'ingenu i així de ridícul. (El vell Gallec va morir al llit, podrit i enmig de lloances. Però això ja ho saben. Espero que ho recordin sempre.)

Isolda va agafar la guitarra.

–Vol dir si ho farem després de la gran batalla? –va preguntar-li.

Un situacionista com Raoul Vaneigem hauria dit que la gran batalla era sempre ara; un de la CNT hauria callat i hauria actuat; deien –sobretot ho deien, però, que els trotskistes i els maoistes ja ho feien. (També ho feien els protagonistes d'*El libro de Manuel* de Julio Cortázar i alguns personatges de les pel·lícules d'Alain Tanner. Però Cortázar feia literatura i Tanner, pel·lícules: la política era una altra cosa perquè la política era *la veritat*, com també és veritat que només es toca de peus a terra quan es toca a terra amb els peus, i això encara que de tant en tant escoltessin Lou Reed o escoltessin Sisa.)

Les nits de Barcelona, avui, són sobretot aquella cançó, són sobretot aquell fum i són, més que tot, aquella pregunta que feia en Santi en petit comitè, quan sortien d'algunes reunions; les nits de Barcelona, avui, són, primer de tot, Isolda. Agafava la guitarra i començava a cantar la cançó. «Llegeixes massa llibres./deixa que et toqui el vent./Com vols saber el que et passa/si et fies dels papers?/ Vint segles de cultura/ t'esmolaran les dents.» I s'aturava.

–O són mil segles? –deia.

Ell no ho sabia. Entonava la cançó amb veu baixa, esforçant-se a no desentonar, morint-se per tocar Isolda, acostant-s'hi, però sense arribar mai a tocar-la, sense acostar-s'hi prou.

–Recordo una pel·lícula d'Alain Tanner –contestava–. Hi ha un professor d'història: entra a classe amb una maleta, l'obre i en treu un budell llarguíssim, un tallant i una bata de carnisser. Es posa la bata, estira el budell damunt de la taula i el comença a tallar. «La història –diu als alumnes– és tot el budell, no un sol dels trossos ensangonats que ara veuen.»

Un dia el Lleidatà va sentir-lo.

–El carro de la història passa una sola vegada: les classes socials més conscients tenen l'obligació de no oblidar el budell sangonós de la Guerra Civil, han d'impedir que el carro es desviï –va comentar.

Ho van repetir tots. Tots.

Moltes vegades, van repetir-ho. A les reunions i en petit comitè, amb els amics i entre classe i classe. Ho deia Isolda i ho deia ell, i ho deia també en Santi i, també encara, l'amic dels llibres i de Salvat-Papasseit i dels mugrons que eren botons.

I va anar així exactament. De veritat. Fossin o no fossin una classe social conscient, el carro de la història va passar i no va desviar-se.

Avui, l'ha tornada a veure. Anava cap a la seu d'*El Punt* a portar un conte que ha acabat d'escriure. *Mil segles de cultura* es diu el conte. Dues hores abans, en Miquel de Presència li havia telefonat.

–Què cony estàs fent? En Floren i en Pere ja han començat a tancar el número –li havia dit.

Ella sortia de l'estació. Feia trenta anys que no es veien. Quasi han xocat.

–Ets... ets... –ha dubtat.

Ha faltat un nom. Continuen faltant-los encara algunes paraules.

–Ara, som a Girona. Però has de pensar en Barcelona –ha dit ell per orientar-la.

Mirava desesperat entre la gent que sortia i que entrava a l'estació. Hauria cridat si hagués vist en Santi.

Han anat a prendre un cafè.

–Faig classes. Ja m'agrada, però m'agradaria encara més poder viure d'escriure –ha començat ell.

–Sóc editora –ha indicat ella.

Els mateixos cabells amb els mateixos rínxols d'abans. Més blancs i més apagats. Ulls de color de palla o d'un bon conyac, sense prou llum que hi brilli. Les inevitables arrugues del coll, marcant-se com uns insults. I els pits, els seus pits, drets, encara drets; ara, sí: amb els seus mugrons, si bé una mica més cansats, perquè, si és veritat que l'home plora pel sexe tal com va escriure Palau i Fabre en els *Poemes de l'alquimista* fa tants i tants d'anys, també ho és que els pits d'algunes dones es cansen i que arriba un dia que ploren.

–O hauria de dir, més aviat, que era editora? –S'ha preguntat ella.

I ha parlat de pits, i ha parlat de càncer i ha parlat de lluitar. «Batallar», ha dit. Ha dit: «batallar».

–Però què vols fer-hi, si ha estat així? Bé he de tornar a batallar un altre cop i un altre cop i un altre cop: tantes vegades com pugui.

–Recordes el que havíem de fer després de la gran batalla? –Ha preguntat ell.

Ella ha somrigut. No a contracor, sinó contra el cor.

–He llegit molts de llibres durant aquests anys –ha dit.

–Jo també –ha fet ell.

–Tu n'escrius.

Ha begut un glop de cafè, mentre ell aixecava la mà.

–I tu n'edites.

–Potser per oblidar que no hi ha hagut cap gran batalla, ni cap després.

–Érem molt joves! –ha contestat ell somrient.

–Ara ploraria –ha dit ella.

Albert Villaró

La Seu d'Urgell (1964). Historiador i escriptor. Entre les seves obres de creació cal destacar les novel·les *Obaga* i *L'any dels francs*, premi Nèstor Luján

Contraindicacions

L' autor estava malalt. El dia abans amb prou feines s'havia pogut aixecar del llit per culpa d'una lumbàlgia. Es va automedicar amb un antiinflamatori caducat que va trobar en un racó de la farmaciola, després de regirar-ho tot, quan ja havia perdut tota esperança. Com que no tenia cap protector d'estómac, el medicament li va fer mal. Es va passar tota la tarda amb el ventre regirat, amb vòmits i marejos. Això sí, el mal d'esquena va remetre una mica. L' autor, a mesura que anaven passant les hores i no s'acabava de trobar bé, es va espantar. L'endemà havia d'anar al magazín de tarda de la televisió. Era la primera vegada que el convidaven a un programa de primera línia: fins a aquell moment, tot havien estat petites entrevistes, ressenyes de resquitol·lada, una aparició fugissera a peu dret en la crònica d'una festa literària, en qualitat de finalista. L'aparició al magazín suposava la seva consagració definitiva, l'entrada al parnàs per la porta principal. Per fi era algú, i sortiria al costat d'aquelles noïetes tan eixerides, i potser podria conèixer un dels protagonistes del serial d'havent dinat. No fallaria. No podia fallar. A dues setmanes de Sant Jordi, aquella aparició suposaria un anunci fenomenal per a la seva darrera novel·la. Havia de descansar, relaxar-se, posar-se bé per estar fresc l'endemà. Un Trankimazin l'ajudaria a dormir, va pensar. I un Nolotil per al mal d'esquena, no fos cas que li retornés. L'endemà es va llevar amb una estranya sensació, com si tingués el cap dins d'un nuvollet de cotó en pèl. Però tampoc no li feia mal res, de manera que l'objectiu estava assolit.

La cap de premsa de l'editorial li havia fet un raconet a l'agenda per endur-se'l a menjar i, encabat, acompanyar-lo cap a la televisió. No va parlar gaire durant el dinar. Li tremolava una mica la mà esquerra, res de preocupant, però sí una mica incòmode. La cap de premsa, una mica alarmada, es va pensar que era cosa dels nervis, i li va donar un Sumial, el medicament màgic que elimina els reflexos simpàtics.

—T'ajudarà a estar més tranquil. I no et suaran les mans, ni tremolaràs. Si sabessis. Tots els que treballen en directe se'n prenen dos abans de començar el programa.

No li suarien les mans. Fantàstic, va pensar. Fora reflexos simpàtics, que només fan que empenyar. Sense prendre cafè, van sortir al carrer, van aturar un taxi i el van adreçar cap a Sant Joan Despí. Van arribar amb el temps sobrer per a les identificacions, una trobada apressada amb la productora, el pas traumàtic per la sala de maquillatge. L' autor no acabava d'anar gaire fi. El cor li batejava amb més força, o, si més no, ell així ho percebia. Notava la llengua pastosa, i una sensació estranya li rondava pel cap. Una mitja eufòria, un puntet d'acceleració. Com si hagués begut, però amb prou feines havia tastat tres copetes de vi (i un *carajillo*) durant el dinar. Podria haver estat pitjor: l'ensopiment, la somnolència. Quan

li va tocar el torn, va saltar de la cadira de la saleta d'espera, com si tingués una molla enganxada al cul.

—Som-hi! —va cridar.

Va entrar al plató saludant, braços enlaire. El presentador, que tenia una certa prevenció contra els escriptors, per taciturns i llunàtics, inestables i imprevisibles, va deixar anar un sospir d'alleujament.

Si més no, hi hauria una mica d'espectacle. Després de donar-li la benvinguda, i de parlar molt superficialment del llibre, va llegir la pregunta:

—I digue'm. Tu per què escrius?

Tan aviat com la va pronunciar, el presentador va maleir l'equip de guionistes, colla de dropos. A qui se li acudia fer aquella mena de preguntes, que només servien per donar sortida als tòpics més suats, a la cantarella victimista dels tímids. L' autor, que havia envermellit més enllà del que podia dissimular el maquillatge, no va posar l'habitual cara de pàrvul modest que posen tots els escriptors quan són interrogats sobre el moll de la seva feina. Es va inclinar cap a la noia rossa —col·laboradora del programa— que seia al seu costat, com si hagués estat ella la que li havia fet la pregunta. Li va posar una mà a la cuixa. La rossa es va començar a espantar. Però estaven en directe, i per sota la taula no es veia res. Aguanta, es va dir, que per això et paguen.

—Veuràs. Xata. La meua vida és un desastre. No et pots ni imaginar quina vida més miserable tinc. Escriure és la meua evasió. Viatjo allà on vull, menjo a restaurants cars, faig l'amor amb les donzelles més desitjables —va dir, mentre la mà li anava a buscar el tou de la cuixa—. Res a veure amb la realitat, que és un desastre. Mentre escric, pateixo com un animal, ho passo molt malament, però el resultat final ho compensa tot. O, més ben dit, vull creure que ho compensa. Però no n'estic segur. I què més. Escric per fixar els somnis, per retocar la realitat. Després comença la diversió. Buscar una editorial, presentar-te a un premi. Tenir la sensació que ningú dels que s'ho haurien de llegir amb atenció s'ho llegeix. Però si hi ha sort, publicaràs. No et faràs ric, ni de broma. Amb una mica més de sort, el teu llibre sortirà entre dos *cracks* i es vendrà una mica, fins que s'ofegui entre un tsunami de novetats. Faràs tres o quatre presentacions per a la família, on engaliparàs escriptors amics perquè parlin bé de tu, a canvi que algun dia parlis tu bé d'ells. La teua mare —i ningú més— col·leccionarà tots els retalls de diari, fins i tot els de la premsa més absurda. Algun crític amb mal de ventre et crucificarà en un suplement cultural, i aquell dia sí que et voldràs morir. Passaran els dies i res no quedarà de tantes i tantes hores d'esforços. No res. Vuitanta-quatre referències al Google, del tot buides de continguts. I al final del procés, tornaràs a escriure una altra vegada, perquè, en el fons, la teua vida és un desastre.

Després de comprovar que la rossa duia un pírcing al melic i anava sense sostenidors, l' autor va saltar damunt de la taula, i es va quedar ballant en calçotets davant de quatre-cents mil espectadors atònits, fins que va caure rodó, traient escuma per la boca. La cap de premsa no ho va veure. Havia fugit, avergonyida. Aquell Sant Jordi, l' autor va ser una de les estrelles, juntament amb l'actor porno penedit, l' autor del *Manual del perfecte especulador immobiliari* i una nimfòmana anònima, que va signar tot el sant dia amb una careta.

Josep Maria Fonolleras

Girona (1959). Autor de llibres com «Botxenski i companyia» i «La millor guerra del món», ha reunit els seus relats a «Llarga vista». La seva última obra, «Sis homes», ha rebut un dels premis Serra d'Or

«Emotions recollected in tranquility»

Un amic diu a Ernest Corona: «Ara, hauries de destil·lar literàriament el que estàs vivint.» Li recomana «proses líriques, ambigües, no explícites» i també fa esment de la distància intel·lectual que l'ajudarà a «superar el tràngol». Corona se sorprèn de l'expressió del seu amic. No considera que «superar el tràngol» faci per a ell, però també és veritat que la carta que ha rebut no està escrita amb voluntat d'estil ni res que s'hi assembli. Vull dir que l'amic de Corona li diu tot això de les proses líriques però també el convida a sopar «qualsevol vespre trist que ens necessitis». Corona n'ha rebut unes quantes, de cartes així, i també invitacions d'altres amics que l'inciten a sortir, a esbargir-se, a parlar. N'està una mica tip, de parlar. Pensa que n'ha parlat amb excés i que, fins i tot, ha arribat a formular teories que s'ha acabat creient. El que l'atabala més, però, tot i que reconeix que el fet de ser escriptor li atorga una mena de salconduit del qual no gaudeixen tota la resta de persones com ell, que viuen el que ell viu i no són escriptors, el que l'atabala més és caure en la impudícia, en l'obsenitat, tal com la descriu Elisabeth Costello, és a dir, mostrar tot allò que hauria de romandre ocult. No en té ganes.

Com que l'ha llegit, Ernest Corona pensa que ell serà capaç de suportar-ho perquè Wordsworth l'informa que l'emoció s'ha de recordar en moments de tranquil·litat. Arriba a la conclusió que no entén com se'n poden sortir, tots aquells que no han llegit Wordsworth, tots els que no tinguin l'esperança, si més no, de recol·lectar en la tranquil·litat l'espontani excés de poderosos sentiments que provenen de l'emoció. Això ho diu el poeta, és clar, i Corona, d'entrada, no ho és, i sobretot el desconcerta el terme tranquil·litat. No sap si mai arribarà a tenir-la, és a dir, si mai hi haurà la distància que Wordsworth demana, aquest lapsus de temps necessari per fer la collita d'allò que les circumstàncies han sembrat. Tot i això, sap que Wordsworth hi és, i tant que hi és, i tot i això també té present el que ha escrit el seu amic, que també és poeta, «ara, destil·lar literàriament». En què quedem? Corona, com si no tingués prou maldecaps, ara dubta de si ha d'escriure'ls (amb el perill de ser obscè, però l'amic li ha dit, també, que sigui ambigu) o si només els ha d'emmagatzemar en previsió d'una època en què els pugui observar com una cosa llunyana. Recorda que un dels seus relats més maltractats per la crítica va ser escrit davant d'una finestra que donava a una vall ufana, ubèrrima, bellíssima. No es va poder estar de dir que el protagonista veia aquella vall des d'una finestra, i que la veia bellíssima i ufana i ubèrrima. I ara pensa que el cas ve a ser el mateix: que no es pot escriure en la immediatesa, que Wordsworth tenia raó, i que no és bo de deixar-se influir per les característiques de la vall, abans, o pels detalls que ara el fan entrar en aquest cercle viciós.

També dubta, Corona, d'escriure «cercle viciós», per exemple. No considera que «cercle viciós» faci per a ell, com no feia, per a l'amic poeta, escriure «superar el tràngol», però és veritat que, a vegades, creu que és

millor deixar-se de voluntats d'estil i que és millor escriure a raig, per anar en contra de Wordsworth (i també de Coleridge, és clar) i deixar-se de punyetes. Oi que té la necessitat de vomitar-ho tot, surti com surti? No era García Márquez qui deia que escrivia perquè l'estimessin? No va ser ell, també, qui va començar a escriure per captivar («captivar» tampoc no ho escriuria) una noia, ara fa dinou anys. Ella treballava fora de la ciutat on Corona vivia i Corona escrivia, efervescent, perquè la noia, el cap de setmana, quan tornava a la ciutat, pogués comprovar que Corona havia escrit. Ella sabia que Corona escrivia per a ella. Després, aquells relats (entre els quals el de la finestra) van ser un llibre, però això és igual, perquè Corona escrivia amb la idea que García Márquez tenia sobre la literatura.

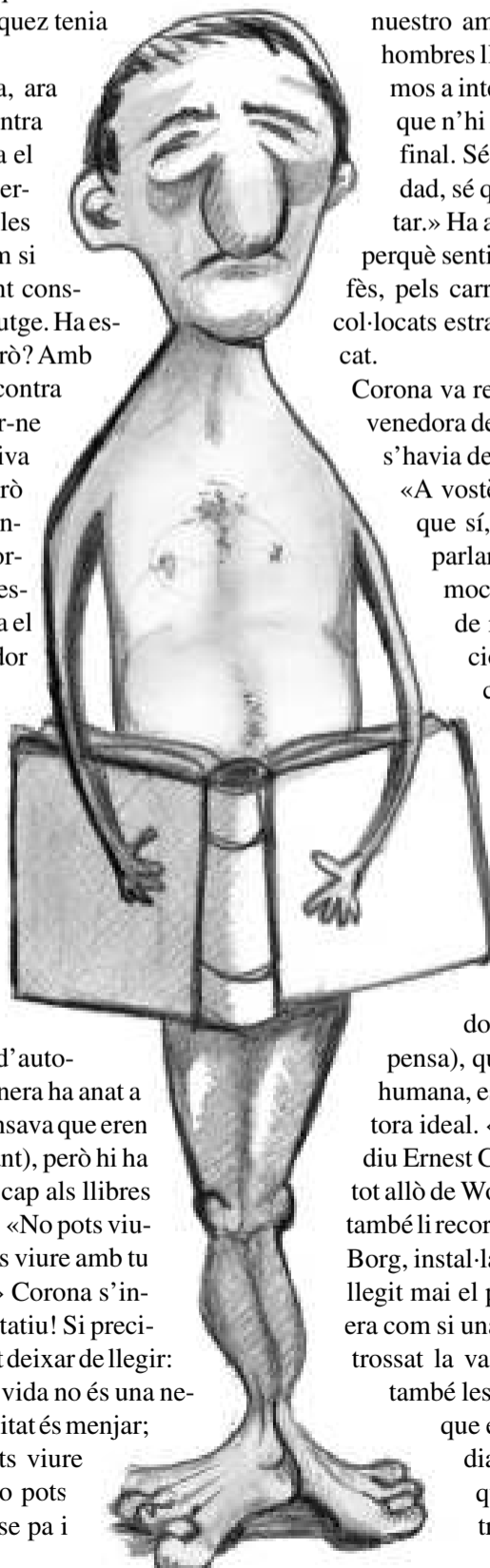
Hi ha un problema. Corona, ara escriuria, per exemple, «estic contra les cordes mentre el jutge inicia el compte dels deu segons». Té la percepció que es troba així, contra les cordes, i es veu a ell mateix com si fos un boxador, tocat, vagament conscient dels números que canta el jutge. Ha estat mai en un combat de boxa, però? Amb quina autoritat pot dir que està contra les cordes? No és un excés parlar-ne així, fer servir una imatge esportiva que tothom sap què vol dir però que la majoria no han experimentat de debò? Estar contra les cordes és saber que hi ha cordes a l'esquena i punys del contrari contra el fetge. I que, entremig, el boxador tocat va de les cordes als punys, sense capacitat de reaccionar. Corona, però, està convençut que només ho podria escriure si realment hagués estat boxador, si hagués viscut l'experiència de rebotar contra les cordes i anar a parar als punys.

Coses com aquesta l'atabalen molt, però encara es veu més indefens davant dels boleros. Les pel·lícules. Els llibres d'autoajuda. No sap com, de quina manera ha anat a parar als llibres d'autoajuda. Pensava que eren una gasòfia (i ho continua pensant), però hi ha un camp magnètic que el xucla cap als llibres d'autoajuda. N'hi ha un que diu: «No pots viure sense una dona perquè no saps viure amb tu mateix. No ets prou meditatiu.» Corona s'indigna: «Cony, no sóc prou meditatiu! Si precisament medito tot el dia.» No pot deixar de llegir: «Si una persona entra en la teva vida no és una necessitat sinó un luxe. Una necessitat és menjar; un luxe, les flors del jardí. Pots viure sense flors, no moriràs, però no pots viure sense pa i mantega.» Sense pa i

mantega. Corona, ara té por de caure en el més abominable dels sentimentalismes: «Cony, acabaré reconeixent que les flors sí que són una necessitat.» No fa per a ell.

Ve el final d'una pel·lícula de Cary Grant. Cary Grant i la seva dona arriben a casa i la dona diu: «Quina sort d'estar junts i veure com creixen els nens.» No en sap el títol ni res de res, només veu aquesta escena, després d'una escena en què Cary Grant conduïa el cotxe, que era un cotxe fals, en un estudi, amb tot de carrers que es veia clar que no eren carrers de veritat. Sort que més tard, la mateixa nit, veu Ordet (i ja en porta sis, d'ordets). Es calma. «Almenys aquí n'hi ha un que resuscita.» I els boleros. «¿Por qué no es posible nuestro amor si amanece cada día? Si los hombres llegaron a la Luna, ¿por qué no vamos a intentarlo?» Aquest n'és un, però és que n'hi ha centenars: «Dime que no es el final. Sé que aún me queda una oportunidad, sé que aún no es tarde para recapacitar.» Ha arribat a pensar que algú maquina perquè senti aquests boleros tot el dia, als cafès, pels carrers de veritat, en amplificadors col·locats estratègicament a les parets del mercat.

Corona va rebre fa dies una trucada. Era una venedora de vi que el convidava a un tast que s'havia de fer al cap d'uns dies en un hotel. «A vostè li agrada el vi?» Corona va dir que sí, i ella, animada, va començar a parlar-li del producte que estava promocionant. Corona no va poder evitar de referir-se a la seva actual condició. Va pensar que era una bona excusa, encara que no fos veritat. Però és que era veritat de debò! Va pensar que la venedora cediria, però no va ser així. Ben al contrari: la venedora li va demanar el seu número de mòbil perquè «de totes maneres, em posaré en contacte amb vostè més endavant». Corona no se'n sabia avenir, de la reacció de la venedora. Va pensar (de fet, encara ho pensa), que la venedora, desconeguda, inhumana, es podria convertir en la interlocutora ideal. «El dia que em torni a trucar -em diu Ernest Corona-, l'hi explicaré tot, i li diré tot allò de Wordsworth, a veure què en pensa, i també li recordaré el que va dir el tennista Bjorn Borg, instal·lat en la immediatesa, sense haver llegit mai el poeta, aquella frase que deia que era com si una bandada d'elefants hagués destrossat la vaixela, i aleshores potser li diré també les primeres paraules d'aquest relat que encara no sé si podré escriure, un dia o un altre, instal·lat en la tranquil·litat, esperant que ella torni de treballar el cap de setmana.»

Antoni Dalmases

Sabadell (1953). Autor de novel·les i contes per a totes les edats. Ha guanyat, entre altres premis, l'Andròmina, el Vayreda, el Sant Joan i, aquest any, el Gran Angular per la novel·la juvenil «Jo, el desconegut»

Incomprensió

M'agradaria que em regaleu un llibre...

L'hi deia sempre en els moments més inoportuns: quan la tenia agafada per la cintura, quan entreobria els llavis per fer-li el petó de comiat al portal de casa seva, quan passaven per sota d'un fanal trencat i acostava el seu cap a la galta, buscant entre els cabells amb la intenció de besar-li el lòbul de l'orella, o quan, aturats dins del cotxe, en la foscor del vespre, ell aprofitava per fer córrer la mà buscant algun botó de la brusa.

—M'agradaria que em regaleu un llibre...

Ho deia com si fos una confidència molt íntima, parlant fluixet i sense atrevir-se a mirar-lo, amb els ulls perduts. Llavors es feia un silenci llarg, perquè a ell se li trencaven les oracions i no sabia què dir ni què fer.

Havia de passar una estona de silenci perplex, com si aquelles paraules haguessin estat un parèntesi involuntari i aliè que hagués dit algú altre que no era cap d'ells dos. I quan feia uns segons que callaven i el món semblava aturat pel desig incomprensible de la noia, llavors, ella l'agafava pel clatell amb una violència inusual, li acostava la cara d'una estrebada i li mossegava els llavis amb una fruïció i un desig que semblaven incontrolables i que el deixaven astorat, perplex, incapaç d'articular paraula i de moure un dit. Aleshores se'l mirava, li picava l'ullet i baixava del cotxe, i se n'anava cap a casa o es posava a parlar de la primera bestiesa que se li acudia, com si no hagués passat res.

Feia dues setmanes que sortien i el

ritual sempre era el mateix: 1)

«M'agradaria que em regaleu un llibre.» 2) Petó roent i dolorós. 3) Comiat rialler i sobtat.

Tenia el llavi masegat i la ment atordida. No sabia què pensar-ne, d'allò, però, en dues setmanes, els llavis li havien quedat fets malbé, botits, tallats i plens de pells que no tenien temps de cicatritzar que ja tornaven a alçar-se per una nova envestida. Al cap de quatre dies, quan s'havia decidit a entrar en una farmàcia per demanar «una crema o alguna cosa per als llavis, que se'm tallen molt», el farmacèutic s'havia esverat:

—No es mosseguis els llavis d'aquesta manera, home de Déu! Que no veu que s'hi fa sang?

N' havia sortit avergonyit, de la farmàcia, amb una mena de pintallavis que s'havia demostrat inútil, perquè, per més que se l'aplicava abans d'anar-la a trobar, la queixalada que li clavava al final de l'escena del llibre—que es produïa indefectiblement almenys una vegada al dia, anant bé—li deixava el morro completament espellifat.

—Fes-te mirar això dels llavis, que cada dia els tens pitjor! —li deien els companys de l'oficina.

Es mirava al mirall i confirmava que amb aquella boca feia angúnia i tot, però no sabia pas què fer. A més, semblava que l'única que no notava res era precisament ella, que li rosegava les ferides obertes cada vegada amb més passió.

—No sé pas què fer! —va sincerar-se, finalment, amb el xicot del bar, que cada dia observava els ais! i uis! que deixava anar per engolir el tallat matinal.

—I no t'ha dit quin llibre vol? —va fer-li l'altre.

—No... —es quedà pensarós, perquè allò no se li havia acudit de preguntar-ho mai.

Aleshores pensà que, quan tornés a sortir el tema, l'hi preguntaria. Però aquell vespre, després de la mossegada de rigor, quan anava a fer l'esforç per parlar, ella li va tapar els llavis amb un dit, somrient amb una dolcesa aclaparadora, li va picar l'ullet i va baixar del cotxe com sempre, i s'allunyà sense donar-li temps de reaccionar.

L'endemà, al bar, continuà la conversa.

—I tu creus que si li regales un llibre deixarà de mossegarte? —digué el del bar.

No, és clar, no en tenia cap garantia.

Ell només sabia que tot era parlar del llibre i clavar-li dentegades feridores. Abandonà el tallat a mitges i se'n tornà a l'oficina amb una idea ballant-li pel cap: ho provaria, li regalava un llibre.

Va passar el matí obsessionat, intentant fer memòria de si per casa hi corria algun llibre de quan anava a escola. Potser n'havia guardat algun d'aquells que li havien fet llegir de jovenet, en un racó, però vés a saber on podia parar i, a més, es veuria vell i usat. Però almenys seria un llibre, i potser valdria per comprovar si allò apaivagava les ànsies rosegadores que el tenien tan atabalat i adolorit.

Al migdia no va dinar, regirant calaixos i armaris sense èxit. «És natural —es deia—, a qui se li acut, guardar un llibre d'escola?» I finalment decidí que aniria a comprar-ne un.

A la tarda s'afanyà a plegar abans no tanques- sin les botigues. Caminà pel centre, a la recerca

d'una llibreria. Li semblava que una vegada n'havia vist una a prop del mercat, però quan hi arribà es va adonar que al seu lloc hi havia una sucursal bancària. Potser anava mal fixat, es digué. Forçà la memòria intentant recordar si mai n'havia vist alguna, tot passant. Voltà una bona estona pels carrers, amb pas ràpid, per tenir temps de comprar el llibre abans no es fes l'hora d'anar-la a buscar, però només trobà un quiosc de diaris on també hi havia alguns llibres. El cas era encertat-lo.

—Té algun llibre per regalar a una noia? —preguntà, envermellint de galtes, nerviós com si demanés alguna cosa il·legal.

—Què li agrada llegir? —féu el quiosquer, amb un posat d'intel·lectual entès que va molestar-li força.

No en tenia ni idea, i va dir que li era igual. Que ell volia només un llibre per sortir del pas. Aleshores, l'home es posà a ensenyar-li un llibre de plantes carnívores, una guia il·lustrada de Santo Domingo, un fascicle de la Segona Guerra Mundial, un volum de com tenir cura d'un aqüari de peixos tropicals... Els hi ensenyava fullejant-los perquè veiés les fotografies, mentre ell, impacient, no feia més que mirar el rellotge, tement que se li fes massa tard per anar-la a buscar.

—Li agrada, fer ganxet? —preguntà l'home, traient un llibre que duia incorporades dues agulles tortes i un cabdell de fil perlé blanc.

—Eh? Què diu? —s'estranyà ell, que no entenia la pregunta.

—Si no m'escolta —va dir, empimpat, el quiosquer—, no em faci perdre el temps!

I es posà a despatxar dos còmics *manga* i tres bosses de pipes a uns xicots que feia una estona que s'esperaven.

S'havia fet tard. Va córrer com un desesperat a buscar el cotxe i mal aparca enfilant-se a la vorera, quan va veure-la. Semblava haver-se impacientat i feia cara d'enutjada. Va voler disculpar-se.

—Ho sento... —respirava alterat pel tràfec de l'intent inútil—. És que m'he entretingut... buscant-te un llibre...

I llavors es produí un fet sorprenent. En comptes de retreure-li que l'hagués feta esperar, el va estirar del cotxe perquè sortís i allí, a peu dret, davant dels vianants que anaven i venien, li clavà una queixalada succionadora que una mica més i l'ofega.

—Un llibre per a mi? —deia, somrient-li amb orgull, ella.— Ets una joia! Quin m'has portat?

—No... És que... No l'he trobat...

I el rostre li canvià de sobte. Es va separar a un metre d'ell, se'l va mirar amb fúria, com si l'hagués insultat, va fer una ganyota de fàstic i deixà anar:

—Quin desastre ets, Jordi! Ja m'ho havia d'haver pensat, això...! Tots sou iguals! Saps què et dic? Que tu i jo hem acabat!

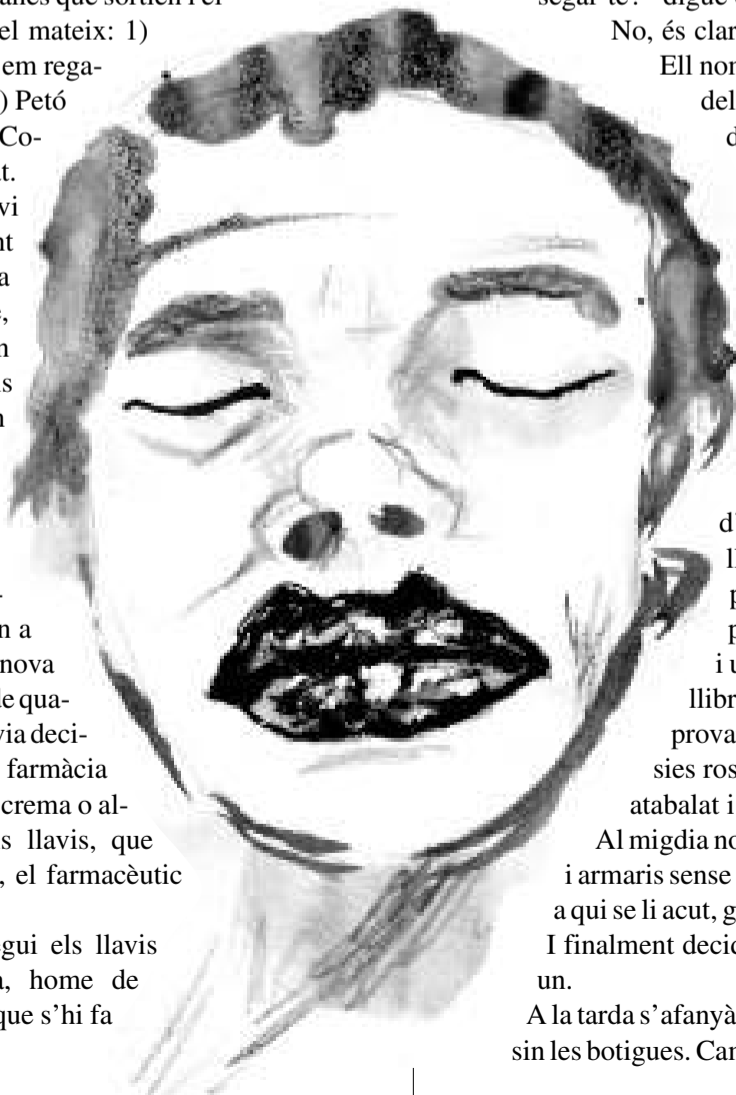
I tot seguit va alçar el braç per aturar un taxi que passava, s'hi ficà dins i, abans que ell tingués temps de reaccionar, abaixà el vidre de la finestra i cridà:

—I, a més, tens uns llavis que fan fàstic!

L'endemà, quan tornà al bar decebut i moix, el xicot, que havia escoltat el final trist de la història, va dir:

—I per què punyeta el volia, un llibre?

—Això voldria saber jo! —va fer ell, desesperat.

Vicenç Pagès

Figueres (1963). Ha publicat contes i novel·les, com ara «El món d'Horaci», «Carta a la reina d'Anglaterra», «La felicitat no és completa» i «El poeta i altres contes»

Si fa no fa

Té *La Regenta*? –demana la dona de l'anell de turquesa.
–Mani?
–*La Regenta*, que si té *La Regenta*...
–No, no. Ara que si vol...
Però la dona ja és fora.

El llibreter té un ull a la parada i un altre al cel. Sota la taula hi ha plàstics per cobrir els llibres en cas d'emergència. El llibreter només es recorda de Déu quan puja a un avió i per Sant Jordi.

–Mira, aquí hi ha discos.
Duu quatre xapes alineades a la solapa. En una hi diu: *Fuck Bush*.
–Ah, doncs encara pillarem alguna cosa.

La tècnica de so li col·loca el micròfon al coll de la camisa. L'escriptor s'escura la gola i pregunta:
–Quina és la meva càmera?
–Déu n'hi do.

En Joan és al balcó tallant-se les ungles.
–Què? Hi ha gaire gent?
–Déu n'hi do.

–Uf, això m'està ratllant. Tinc els peus en carn viva.
–Tranqui, tio, pensa en el viatge.

–De pressa, vés a buscar més *danbrowns*...
–Quants?
–Una caixa de cadascun. I de passada porta bitllets de deu, que s'acaben. Vinga, vinga, vinga.

–No té pas el *Cant espiritual* de Maragall?
–No, senyora, i ja em sap greu.

–Una pregunta, sisplau. És per a la ràdio.
–Dignes, maca.
–Què s'estima més que li regalin, el llibre o la rosa? Quan somriu, és com si s'encengués una bombeta halògena.
–Les dues coses, és clar.

Un veí de la llibreria:
–Què? Com va el dia?
–Bah, anem tirant.
–Que duri.

–Ei, mira. Què tens als cabells? Sembla un tros d'ungla.

–I així, vostè creu que tothom entendreà el seu lli-

bre?

La tècnica de so pateix perquè l'escriptor parla molt fluix.

–Sí, sí, i tant. Sens dubte. Sense cap mena de dubte.

–Teniu l'últim de Capote? –pregunta la noia del pírcing.

–No ho sé. Com es diu?

–Mmmm... Alguna cosa de l'estiu.

–Ah, doncs així no.

Un miop s'acosta molt a les cobertes.

–Que el puc ajudar?

–No, no. Només miro.

–Realment –diu ella–, no es pot pas sortir amb el cotxet, un dia com avui.

–De fet, el millor seria no tenir fill.

–Què dius?

–Res, res.

L'escriptor, dins la parada, es distreu tot posant subreptíciament els seus llibres al damunt dels rivals.

La Sandra xiuxiueja a la Vanessa:

–D'ençà que tinc els *Sims Noctàmbuls* que ja no llegeixo.

–Un tractat sobre horticultura? No el puc pas ajudar, dispensi. Aquí només venem llibres religiosos.

–I en Xavi? Que no ha vingut, aquest any?

–No. Ell firma en una altra banda.

–Ah.

Una parella somrient:

–L'any passat vam comprar el teu llibre. Avui ve-

nim a dir-te que ens va agradar molt.

L'escriptor es posa vermell i no sap què dir.

En Joan, amb les ungles arranades, entra a la casa.

–Tanta gent mareja...

Un creditor de la llibreria:

–Què? Com va el dia?

–Molta gent i poques vendes.

–Vaja.

La dona duu una permanent marcida. L'home camina amb els peus una mica oberts.

–Veus totes aquests roses? Vé-nen de l'Àsia. Ho vaig veure l'altre dia en un reportatge.

–Caram, em deixes parat.

–Me'l pot embolicar, sisplau?

–Si s'espera un momentet.

–Té el llibre de Maeterlinck sobre les formigues?

–De qui?

–De Maeterlinck.

–Doncs no. Ha provat a la botiga d'animals?

–I deu de volta. Si és servit...

–Però si li he donat un bitllet de cinquanta.

Brandant un diari:

–Has vist? No parlen del meu llibre.

–Que cabrons.

–Té una biografia de Beethoven?

–No, però si en vol una de Napoleó...

Un matrimoni que ha superat les bodes d'or:

–No trobes que hi ha més gent que l'any passat?

–Si fa no fa.

–El temps hi ajuda.

–Això sí.

–Escolti, que encara m'estic esperant.

–Perdó?

–M'ha dit que si m'esperava me l'embolicaria.

–Hosti, se me n'ha anat l'olla.

–Una pregunta, sisplau. És per a la ràdio.

–Vinga, dispara.

–Què s'estima més que li regalin, el llibre o la rosa?

–Mira, que em donin els calés i jo ja m'espavilaré.

Un llibreter a un altre:

–Saps què et dic? Que mentre s'aguanti el dia...

–Ara, ara.

–Ecolti, ¿té *La sexualitat dels universitaris valencians*, de Bayarri i Benavent?
 –Vostè em pren el pèl o què?
 –Que no em coneixes?
 –Ei, pinta, des de quan portes barba?

 –Vinga, vinga, que tinc les roses més maques de la Rambla. Tu, guapo, ja li n'has comprat una?
 –A qui?

 –Té alguna cosa de la Rodoreda?
 –Sí, *La plaça del diamant*.
 –Aquest no, que ja l'he llegit.

 –I tu, què, no has tret llibre aquest any?
 –Doncs no, què passa?
 –Res, home, res. No cal que et posis així.

 –Li agradarà això a en Benet?
 –Tu compra-l'hi, i si no li agrada me'l tornes.
 –Ostres, ja parles com un venedor de detergents.
 –No fotem, que jo faig tracte personalitzat.

–Vols sortir amb mi?
 –M'ho acaba de demanar l'Eloi.
 –I què li has dit?
 –Què vols que li hagi dit? Que no, burro.

 –Què? Firmes gaire, avui?
 –Vols la resposta llarga o la curta?

 –Mira, mira. ¿No és la Mari Pau Janer, aquesta?
 –Aquesta? Però què dius...
 –Ah, doncs deu ser aquella altra...
 –Qui?
 –No sé com es diu. Sempre les confonc.

 –Guaita què li he comprat, al nen.
 –Això? Però si és per a bebès. Ja ho estàs tornant de seguida.

 –Ei, que m'ha trepitjat.
 –Perdoni, és que sóc cec.
 –Ostres, perdoni. Em sap molt de greu.
 –No hi fa res, és broma.

–Disculpi. Té *La Regenta*? –diu la dona de l'anell de turquesa.
 –Miri, senyora, ja m'ho ha preguntat abans, això. Fa cara de preocupada. ¿No vol pas un llibre d'autoajuda?

 –Jo l'any passat em vaig comprar una novel·la i no la vaig poder acabar.
 –Ah, sí? De qui era?
 –No me'n recordo. Em sembla que era anglès.

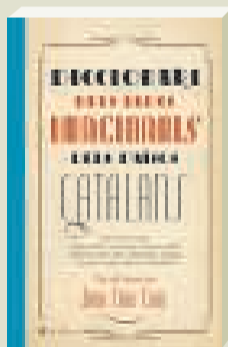
 –Has vist com ens miren aquests matats?
 –Fan cara de passar gana.
 –Doncs el més alt no està pas malament.

 Un soci de la llibreria:
 –Què, com va el dia?
 –Doncs mira, francament, no ens podem pas queixar.

 –Tens l'últim de Capote? –diu la noia del pírcing.
 –Jo no despatxo. Jo sóc escriptor.

PUBLICITAT

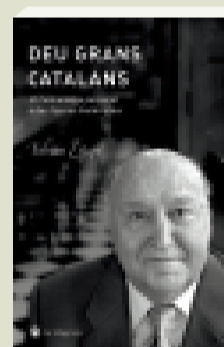
El més fresc d'aquest Sant Jordi

Diccionari dels llocs imaginaris dels Països Catalans
 Joan-Lluís Luís

«L'autor nord-català rep amb aquesta obra un doble homenatge: a la imaginació dels escriptors i als Països Catalans.»

La Vanguardia

Deu grans catalans
 Fabian Estapé

«Aquest llibre obeeix a una pulsio alhora intel·lectual i nacional, fruit de molts anys de mirar erere i veure quins dels contemporanis suponen una lliçó permanent de devoció a una terra, als seus costums i al seu esdevenidor.»

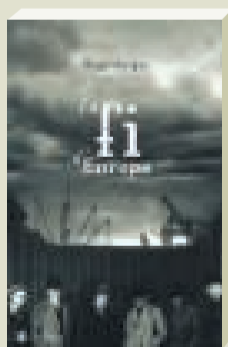
Fabián Estapé

El sonet de la respiració
 Caterina Pascual

«Quatre viatges al límit de l'infern moral. Quatre davallades a l'infern de la creació, i des d'on s'emergeix catapultat i revitalitzat.»

Ponç Puigdevall, *El País*

La fi d'Europa
 Àngel Burgas

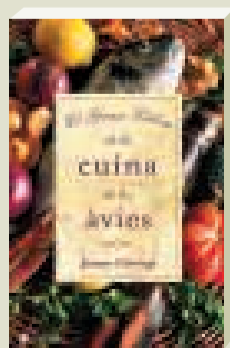
«Una novel·la rica en personatges. L'autor ha optat per utilitzar tons i recursos ben diferents al llarg de les 238 pàgines.»

Avui

Una pàtria sòlida en el temps
 Josep Bargalló

Els fonaments ideològics del primer govern catalanista i d'esquenes de la Generalitat de Catalunya contemporània. Un projecte tan apassionant com difícil des de l'òptica àmplia del Conseller Primer.

El gran llibre de la cuina de les àvies
 Jaume Fàbrega

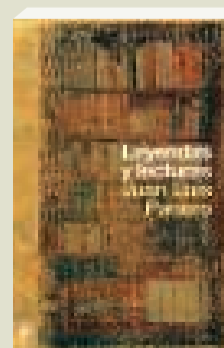
«Jaume Fàbrega és un dels observadors més lúcids de l'actual cuina catalana.»

Quim Monzó

De l'autoestima a l'egoisme
 Jorge Bucay

Entre el Jo ideal i el Jo real sovint hi ha una gran distància. Val la pena recórrer-la? Egoista, egòlatra, egocèntric, són sinònims? Tenir por és estar espantat, ser fòbic o alguna cosa diferent?

Leyendas y lecturas
 Juan Luis Panero

Leyendas y lecturas recull alguns dels millors articles que Juan Luis Panero ha escrit al llarg de les darreres dècades.

Perquè el teu ordinador parli com tu

Programari en català

Aconseguir-lo amb el setmanari Presència que s'encartarà a:

- Diari de Sant Cugat (27 d'abril)
- Regió 7 (29 d'abril)
- El 3 de vuit i El 9 Nou (28 d'abril)
- Segre i El Punt (30 d'abril)

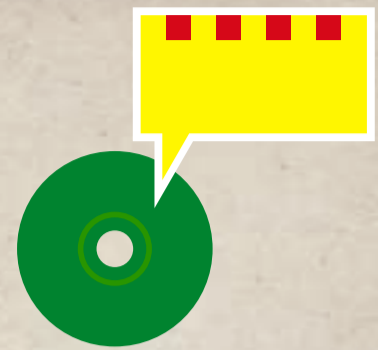

I descobreix què és el programari lliure, com prevenir riscos per a la salut en l'ús d'ordinadors, què és la Xarxa de Telecentres de Catalunya, com configurar la pàgina inicial del teu navegador en català i moltes coses més com ara llibres sobre programari i cultura lliure per quan deixis l'ordinador.

**10.000
dominis
.cat a 7€!**

**I sigues tu mateix,
sigues .cat!**

**Registra el teu domini .cat
per només 7€.**

GNU/Linux

Firefox 1.5.0.1 (navegador)
Thunderbird 1.5 (gestor de correu electrònic)
OpenOffice.org 2.0.2 (ofimàtica)
Ispell (corrector ortogràfic)

Windows

Firefox 1.5.0.1 (navegador)
Thunderbird 1.5 (gestor de correu electrònic)
OpenOffice.org 2.0.2 (Ofimàtica)
Gimp 2.2.8 (editor d'imatges)
AbiWord 2.4.3 (editor de text)
Nvu 1.0 (editor web)
Gaim 1.5 (missatgeria instantània)
7-Zip 4.32 (compressor de fitxers)
Opera 8.01 (navegador)
Salt 3.0 (traductor/corrector de text)
Inkscape 0.43 (editor imatge)
SeaMonkey 1.0 (navegador/gestor de correu/editor web...)
El Missatger (missatgeria instantània)
Picasa (gestor/editor d'imatges)
Interfície en català per al Windows XP
Interfície en català de l'Office 2003 Edition
Microsoft SMS Sender (comunicació SMS)
Microsoft Calculator Plus (calculadora/conversor)

Mac OS

Firefox 1.5.0.1 (navegador)
Thunderbird 1.5 (gestor de correu electrònic)
Nvu 1.0 (editor web)

Palm OS

DB (base de dades)
Weasel Reader (lector de documents)
SEd (editor de textos)
Plucker Viewer (visor web)
Plucker Desktop per a Windows (adaptador de pàgines web)
Memòria (joc de taula)
fDic (diccionari de mots encreuats)
VfsBackup (copiador de seguretat)
Plogit (gestor de blocs)
Cultura lliure (Llibre del creador de Creative Commons)
Solitari (joc de taula)
Fuel (gestor de despeses de vehicles)
rfTidy (gestor de contactes)

Miquel Pairoli

Quart (Gironès), 1955. Periodista i escriptor, ha publicat diversos assajos, obres teatrals, biografies i novel·les; l'última, *El manuscrit de Virgili*. És crític literari a Presència.

Un gest, a Sant Diego

Una línia de Pavese, la darrera que va escriure, i un paisatge, el que contemplava des de Villa Riccardi, a Posillipo emergeixen de la memòria, s'enllacen en el pensament. El vell jau al llit, sol. És on està millor. En repòs. Quan aconseguix esquivar els dolors, enganar-los o pactar-hi, si troba una posició propícia, quan resta solament amb la debilitat, és quan està més a gust. Llavors, el cos, tan fràgil, fa com si levités, és com si ja no existís. La situació ideal. Però la ment continua disparada, sense mesura, i el cor bateja. A estones s'endormisca i aleshores sembla que les imatges, els records, les paraules es desboquin com cavalls, amb una força i un renill despietats. El sol ja ha sortit, però a l'habitació hi ha poca llum, només la que es filtra per les esclatxes de la persiana. Aquesta llum poderosa de Califòrnia, de San Diego, que, tot i ser el febrer, ja pugna per imposar-se. Una llum que li evoca aquella altra de Posillipo, la badia de Nàpols, Capri, Ischia, Sorrento, el Vesubi, Lola feinejant per la casa o mirant per la finestra aquest paisatge captivador. Torna, però, la línia de Pavese, amb insistència. Ja és hora, pensa.

No, ell tampoc no escriurà més. Escriure, escriure... La debilitat no li ho permet. Ni el desànim. Sobre què hauria d'escriure? Escriure per a qui? Que no ha escrit prou? Els milers d'articles, les dotzenes de llibres. No hi ha res a dir. Ha complert a bastament i amb entusiasme, més que molts d'altres. I se'n sent satisfet. En això ha tingut sort. I ha complert, sí. Per egoisme, si volen, perquè hi disfrutava, perquè s'hi guanyava la vida, però també per generositat, per oferir als companys de travessia algunes idees, la subtilitat d'alguns conceptes i el regal d'un vers ben construït, que contingues bellesa en el mot i una mica de veritat, d'una mena o altra. O una pàgina de novel·la, o el perfil d'un personatge que serveixi d'espill al lector, que l'ajudi a reconèixer-se, a saber qui és o amb qui se les heu, que l'impulsi a interrogar-se sobre la complexitat humana, sobre la ira i la clemència, sobre el sentit o l'absurd. Sí, què li poden retreure? Va ser també Pavese qui va dir: «He donat poesia als homes.» És una frase orgullosa però justa. Ell, també. I no solament poesia, molt més. Ha treballat la seva llengua i la dels seus, esforçant-s'hi, dia a dia, durant més de setanta anys. I treballar cansa, que deia el de Torí, tan convençut que n'estava que fins i tot ho va proclamar en el títol d'un llibre. Ha escrit cada dia en hongarès, per a goig d'ell i per a estendre la mà als altres. En els dietaris, en els articles, en els poemes, en les novel·les, en les obres teatrals. La bella llengua hongaresa, la dels seus i la del poble. La llengua dels pares, la llengua de les ties, la llengua dels jocs infantils, la llengua de Lola, la llengua de l'escriptura. La llengua dels personatges, dels oficials Henrik i Konrád i de la dona que els va separar, Krisztina; la del poca-vergonya Lajos i de la seva dolça víctima, Eszter; la del jutge Kristóf Kömives i d'Anna Fazekas; la del burgès Péter i la impetuosa Judit Aldozó... La llengua en què una idea pren forma i en què la música d'un vers esdevenia paraula i sentit. La llengua hongaresa que ara és, per a ell, la llengua dels morts, de tots

els seus morts, l'única companyia, nit i dia, sempre, la veu del pare, el mormol de la mare, a qui no va poder tornar a veure mai més, un advertiment de Lola, una exclamació de János, quan era un nen. János, també mort ell, tan jove, encara que sembli mentida. La llengua hongaresa, sí, la més preuada i íntima de les escasses possessions que se'n va endur a l'exili i que encara conserva ara que tot ha anat desapareixent, morint, amb aquella tenacitat implacable amb què mort tot. Escriure en hongarès a Itàlia o als Estats Units, un absurd. Escriure més que mai per a ell mateix perquè els lectors són desconeguts o remots, estranys en la llunyania que, de vegades, envien una carta i sembla que s'obri el món. Escriure i gastar-se els pocs diners a publicar llibres en edicions d'autor; ell, que abans de la segona guerra, venia milers i milers d'exemplars de les seves novel·les, que eren traduïdes als grans idiomes de cultura. Escriure en revistes minoritàries, de la diàspora, disperses pel món, com si llancés els articles per la finestra, perquè se'ls endugui el vent. Ell, que tenia milers de lectors de la seva columna cada dijous i cada diumenge al diari més popular de Budapest.

Ha tingut ocasió d'experimentar contrastos estranys i terribles, la cara i la creu en les seves formes més rotundes. No se'n queixa, d'aquest destí. Recorda els companys que van aixecar-se del banc de l'institut per anar a ser carn de canó a les riberes de l'Isonzo, l'any disset o divuit. A ell li ha estat donat de viure més i no ho lamenta. Ha conegut el plaer de les dones i dels llibres, ha gaudit, com Pròsper, de la vareta màgica per poder expressar amb paraules justes una idea, ha estimat l'alegre lleugeresa del bon vi, l'aroma d'una pipa fumada lentament, la plenitud d'un amor compartit i conviscut durant dècades. Tot allò que no van poder arribar a conèixer aquells bons companys, que van morir abans de començar a viure. N'està agraït, sí, però el temps, que li ha regalat la mel, també li ha escopit el fel. Devia ser la condició del pacte. Tindrà una vida llarga: prepara't a pagar-ne el preu. Encara hi haurà algun ximple, que no ho ha tastat i no sap de què parla, que dirà: aquest home va conèixer el triomf i la derrota, quina sort. Que circular i exemplar, quina figura perfecta que fa el seu destí, la glòria i la caiguda. Una gran estupidesa. S'hi haguessin trobat! Els

els ben regala la humiliació i l'exili. S'estimaria més no saber tot el que hi ha après, coneixements amargs. Que potser poden imaginar aquests estetes de la derrota què suposa per a un lector i escriptor veure la biblioteca arrasada per les bombes, amb els llibres esfullats i escampats entre les runes de la pròpia casa, enmig dels mobles i dels objectes destruïts? Haver de marxar del país perquè tot s'ha capgirat, perquè el coixí de l'afecte i del reconeixement s'ha transformat en odi i en intolerància, en un

moviment que ha avançat ràpid, incompreensible, inimaginable tan solament pocs anys abans? Valdria més que callessin, els estetes de la derrota si no s'han trobat mai a haver de vendre's l'abric per subornar un duaner o a arrencar-se l'or de les dents per poder tenir un plat de sopa calenta. Els estetes de la derrota! Els addictes a la lloança dels perdedors! Cretins! I, a poc a poc, amb pas de lladre, arriba la vellesa. Una arrítmia, un dolor a les articulacions, a l'esquena, el subtil turment de l'insomni. Sotmetre's als metges. Tantes incomoditats, limitacions, sofriments físics, angoixes mentals. I el cercle de soledat que van creant els que moren. I la sensació que les idees no flueixen ni les paraules, que el text ben just queda embastat i no pas cosit com abans, i encara menys brodat, i el càstig dels obllits i dels lapsus... El pou de la vellesa.

Tot això no es pot tolerar. Igual que augmenta la llum del dia que es filtra a través de les esclatxes de la finestra, el desert esdevé més àrid i ja no hi ha esperança de cap oasi ni la possibilitat de tornar enrera i cercar un altre camí. Aquesta debilitat... Això no pot ser, et diu la gent compassiva. Que no ho veus que no pots viure sol? No siguis tossut. T'ingressarem en un lloc on seràs ben atès. No t'hauràs de preocupar. En efecte, no caldrà preocupar-se de res. Només d'esperar l'hora, davallant pas a pas, dolor a dolor. Fins aquí podíem arribar. L'hora, un home la tria. El sol ja és alt. Ara sí, ara, doncs, és l'hora. Pensa que ha d'afanyar-se abans que truquin. Recorda la veu del pare, un cafè de Budapest, una tarda de 1935, Lola, banyant-se a Salerno, la badia de Nàpols, el perfil del Vesubi a la llunyania, el mar blavíssim, el mar que tot ho conté, el mar d'Ulisses, el mar de color de vi... I l'última línia de Pavese: «Prou de paraules. Un gest. No escriuré més.» Això, un gest. Sándor Márai agafa l'arma de sobre la tauleta de nit, se l'encara i dispara.

Pau Ribera

És el pseudònim de Maria Torres (la Pobla Llarga, 1978). Ha publicat els reculls de contes «La vida segons...» i «En primera persona», premi Castelló de la Ribera 2003

Una història molleta

* En honor d'Els Pavesos, pioners en la recuperació de les tradicions populars del nostre poble.

«El dia de Sant Jordi és un dia assenyalat»

El 23 d'abril és el dia de Sant Jordi. Se celebren quantitats d'actes diversos arreu de la geografia universal coincidint amb aquesta data. Però el que molta gent no sabrà potser és d'un ritual molt curiós que es fa en nom de na Joana, la mare de tan insigne figura, el sant a qui tot guerrer que es preara s'havia d'encomanar cridant amb fúria per tal que l'emparara en la batalla.

Segons conten els vells d'un petit poble de les comarques del Palància, això va ser un jove ferrer, en Firam, amb fama de bon lluitador, valent, eixerit i molt atractiu. Totes les xiques del poble es delien per ell. Però el jove plebeu només tenia ulls per a un amor secret, aquella anomenada na Joana.

Na Joana, deia el fuster, era una dama que només es deixava veure una vegada al mes,

quan la lluna estava nova. Aleshores, el visitava a la seua pròpia casa, i feien l'amor durant tota la nit, fins que, amb les primeres llums de l'albada, ella desapareixia.

«Estaven fent un tracte una dona i un soldat»¹

Les males llengües deien que na Joana era una dama estranya que havia arribat Déu sap d'on, que vivia solitària i amagada en algun lloc de les muntanyes. Aprofitant la foscor de la lluna nova, baixava al poble per boixar amb en Firam a canvi de menjar o diners. Més d'una vegada havia sigut vista en el seu passeig pels carrers del poble. Malgrat la poca llum, les estrelles brillaven més del normal per poder tocar els cabells de na Joana, arriassats salvatgement i d'un color roig com el foc. Vestia sempre, coincidien a dir tots, un vestit blau fosc com la mar i una camisa blanca brodada amb fil d'or. Finalment, tots deien que portava un antifaç

tan blanc com la lluna que ara no es veia, el qual amagava la seua veritable identitat.

De la figura de na Joana estava enamorat tot home que es preara, i el secret augmentava el desig. A més, es deia de na Joana que, qui haguera gaudit dels seus favors, restava per sempre encisat pel seu amor. Es deia que fins i tot per ella alguns reis havien deixat el seu reialme i tot el seu poder per tal que na Joana fóra seua.

«La mare que els va veure es tirà les mans al cap»

Però moltes mares tenien por que tot fóra només que una llegenda, i que na Joana fóra en realitat alguna de les seues pròpies filles disfressada. És per això que no les deixaven eixir de casa el dia de lluna nova, o portaven una forta escorta si havien d'anar a algun lloc per tal que ningú no la confonguera amb l'afamada meretriu.

Tanmateix, na Joana eixia a passejar puntualment la nit més fosca del mes, i molt sovint era perseguida per curiosos, encara que ella aconseguia sempre escapar-se dels seus empaitadors.

Fins que un dia algú va poder seguir na Joana durant tot el recorregut, i va veure com entrava a un molí abandonat a la vora del riu, i va veure arribar en Firam, el jove ferrer del poble, i va veure

els dos amants jaient junts, i va veure na Joana sense l'antifaç, i va saber que era la seua jove ama, la filla menuda del senyor del poble, una donzella jove i preciosa, amb una cara tan fina com la mateixa porcellana, i condemnada a no casar-se per tal de prendre cura del seu pare, talment manaven les normes.

«-Ai mare, no s'esglaie, que això ja no és pecat»

La criada va ser sorpresa pels amants en un moment de confusió. Aleshores, la donzella intentà explicar a la jove mainadera que ella i en Firam ja feia temps que havien celebrat bodes sordes *per verba praesenti*, car no es podien casar a ulls del poble. El seu amor, però, era gran i vertader, i tan pur com l'aigua que rajava per la vora del molí.

No estaven en pecat, perquè tots dos n'eren conscients, de la seua condició i el seu futur en el món, punits per no poder estimar-se mai més que en el secret de les nits de lluna nova. Però preferien això que restar l'un sense l'altre, perquè això significaria la mort per a tots dos, la mort d'amor i de pena.

«De tres duros que guanye, per a vostè la meitat»

Van contar que ells mateixos havien creat la llegenda de na Joana com a dama vinguda de més enllà de la mar, misteriosa i oculta, poderosa i discreta, per tal d'aconseguir, d'una banda, espantar les dones que s'acostaven a en Firam, i de l'altra, amagar la identitat de la donzella.

Els dos amants van fer l'impossible per fer tancar la boca de la criada. Li oferiren diners, joies, possessions, favors a la cort, el que fóra per tal que el ferrer i la donzella pogueren restar junts.

«-Per a tu, filla meua, que tu t'ho has guanyat»

La minyona, però, ho va rebutjar. Entenia perfectament la situació de la seua ama i el jove ferrer. De fet, ella mateixa també patia les limitacions de la seua condició de serventa, i li pareixia injust tot plegat.

Així que va decidir que, a partir de llavors i fins sempre, totes les nits de lluna nova, un exèrcit de na Joanes eixiria a passejar pels carrers del poble per tal

de confondre tot aquell que, com la criada, volguera seguir na Joana. D'aquesta manera, amb tantes donzelles dansant pel poble, mai no es descobriria la veritat.

De trobar na Joanes, d'això se n'encarregava la minyona, la qual podia fer còmplices seues desenes de xiques joves disposades a crear la confusió pels carrers del poble.

«Al cap de quatre mesos va nàixer un soldat»

Tanmateix, la criada es va arrimar a la donzella, li va tocar el baix ventre i li va dir que esperava una criatura, un fill nascut dels amors entre tots dos. La criada no podia tenir fills, així que va dir que ella es faria càrrec de l'infant com si fóra seu.

El tracte era més que satisfactori per als amants: si es descobria que la donzella esperava un nadó, el nen seria donat en adopció a desconeguts per tal que el bastard mai no tornara. I si la criada es quedava el nen, de segur que tots dos pares podrien gaudir del fill d'una o una altra manera.

Quan va ser el moment, com era tradició, donzella i criada foren enviades a viure lluny una temporada per tenir el xiquet. I un 23 d'abril va nàixer, roig com sa mare i fort com son pare. I va ser anomenat Jordi perquè així ho va demanar la minyona, la qual va restar en tot moment al costat de la seua ama.

Allà, la mainadera es va fer càrrec del bebè com si fóra d'ella mateixa, i tothom va poder tornar a casa sense cap deshonor familiar escrit al front.

«Com era de la mili, va nàixer equipat»

Al ser criat com un fill per la dama al mateix castell, el jove Jordi va poder aprendre de lletres i d'armes, i demostrà ser molt destre amb l'espasa des de ben menut. De fet, el pare de la criatura, en Firam, guarda una curiosa relació amb els almogàvers. El crit de guerra d'aquest grup de mercenaris era «Despertaferro!!», i també «Firam! Firam!», que vol dir «el poder del ferro, el que crea el ferro» (és a dir, ferrer).

Va saber dels usos de l'espasa en la guerra, però també en l'orde de cavalleria, lliçons vingudes de les mans del mateix senyor del poble, el qual el va voler

apadrinar, i va aconseguir, a les acaballes de la seua vida, que en Jordi fóra nomenat cavaller a la cort del rei. Tanmateix, aquest nomenament de cavaller el va dur lluny del poble per tal de realitzar gestes, partir a la guerra i guanyar-se el nom.

«Amb l'armadura a sobre i l'espasa baix del braç»²

Així va ser com el jove cavaller va partir del poble de les comarques del Palància, el nom del qual resta encara en secret, va matar dracs, va guanyar en totes les justes, va ser gran lluitador en les guerres del rei i va ser reconegut com el millor cavaller existent arreu del món. Algú va decidir que fóra nomenat sant (que es veu que és el màxim grau que pot assolir una persona humana), ja que algú va saber la història de na Joana i en Firam, i algú va decidir que Jordi havia vingut a aquest món per redimir els pecats dels seus pares, i ho va aconseguir, això de redimir-se, demostrant que el valor de sant Jordi estava molt per damunt de tot allò que es poguera dir de son pare, de sa mare, dels seus pecats, de la criada i de tots quatre evangelis junts.

Sant Jordi es va convertir, llavors, en l'heroi de tots els cavallers, aquell a qui tothom s'aclamava abans d'entrar en batalla, cridant amb força, com s'ha dit ja: «Per sant Jordi!! Firam! Firam!»

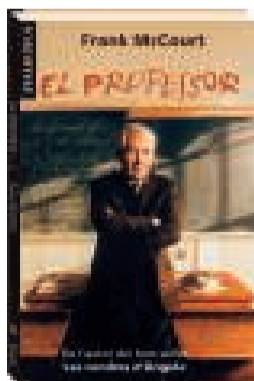
El que la gent ignora és que a les comarques del Palància, en un petit poble el nom del qual ha de restar en secret, a la lluna nova del mes d'abril, com mana la tradició ancestral, un tot de na Joanes desfila pels carrers del petit poble per recordar la llegenda de la donzella boja que vivia a les muntanyes...

1 En l'original: «Estaven fent un tracte una puta i un soldat»
2 En l'original: «Amb el fusell al muscle i la verga baix del braç»

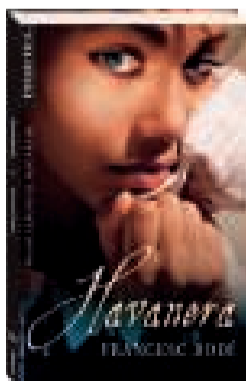
Nota de l'autora: Els noms, els personatges i l'argument d'aquesta història és pura ficció. Tota semblança amb la realitat és pura coincidència.

PUBLICITAT

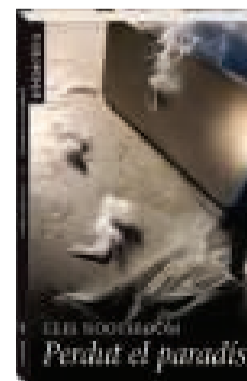
Novetats

McCourt ens captiva de nou amb un relat ple d'anècdotes i tendresa. Un gran èxit internacional.

Una novel·la exuberant plena de colors i aromes per a assaborir pàgina a pàgina. Tan intensa com encisadora.

Una història d'amor sorprenent entre dos personatges, un home i un àngel, expulsats del seu paradís personal.

1480107352901

Josep Franco

Sueca (1955). Escriptor i traductor, ha publicat novel·les per a joves i per a adults, amb les quals ha guanyat premis com ara l'Andròmina, el Ramon Muntaner i el Ciutat d'Alzira

Conte inèdit

La primera carta, enviada des de València per una mà anònima, va arribar dilluns a migdia, quan ja feia hores que la gent ociosa havia començat a difondre rumors sobre la mort violenta de Llorenç Alberola. L'endemà, abans d'anar a dinar, quan va obrir la bústia amb les mans tremoloses i el cor en un puny, com qui espera notícies que li poden salvar la vida o convertir-lo en una altra persona, hi va descobrir la segona carta sense remitent.

El zas esmolat que va fer el sobre en tallar-lo amb el cúter li va provocar un calfred sensual que li va ericar la pell de l'esquena; i, en confirmar que es tractava de la segona advertència, va notar que, a la part superior esquerra del seu pit, hi germinava i s'expandia una sensació de plenitud molt satisfactòria. Era com si, d'un ullall encogat feia anys per la sequera, en tornés a brollar l'aigua purificadora i refrescant: tenia ganes d'escriure.

Sabia molt bé que la mort accidental de Llorenç Alberola, a conseqüència d'un tret disparat per un guàrdia civil que s'havia posat nerviós mentre l'escorcollava, i aquelles cartes, anònimes i boirosament amenaçadores, gràcies a les quals algú exorcitzava els seus dimonis personals, no tenien cap relació, ni visible ni oculta. Però eren, sens dubte, dues manifestacions d'un mateix fenomen, engendrat pel poder i airejat pels mitjans de comunicació de masses: la por.

Demostrar aquesta tesi sense explicitar-la, convertir aquella intuïció en un relat d'intriga que constituís, al mateix temps, una subtil crítica social matisada per un pessic d'humor intel·ligent, no era un repte senzill; però estava segur que encara tenia forces per superar-lo perquè sempre havia estat un escriptor imaginatiu, capaç de construir una faula versemblant a partir dels detalls més insignificants. I ara, just quan més ho necessitava, els astres que regien el seu destí havien trencat l'hegemonia de Venus i, encara sota la influència de Mart, començaven a alinear-se com déu mana. Després d'haver passat massa temps dubtant, sense una idea clara, sense un argument aprofitable, sense fe en ell mateix ni en les seues potències, albirava per fi una claror incerta, però esperançadora, en la volta tenebrosa del seu univers creatiu.

Feia temps que dinava cada dia a la mateixa casa de menjars, modesta però neta i ben atesa, on seia pràcticament sempre a la mateixa taula, mentre, a la barra, Llorenç i un grup d'amics del mateix barri bevien cervesa i feien tertúlia, abans d'anar a dinar. La resta dels clients eren, sobretot, operaris que venien de fora: obrers de vila, fusters, llanterners, encofradors, electricistes, pavimentadors o guixaires que treballaven en la indústria més pròspera de la ciutat: la construcció de centenars, potser milers, d'habitatges que algú hauria de pagar a preus inconcebibles per mantenir en marxa la maquinària del progrés.

Les converses que animaven les taules i que podia escoltar de forma sincopada, entre fragments d'elogis desmesurats a Zaplana,

informes mèdics que detallaven la textura, consistència i regularitat de les defecacions de Ronaldo i notícies sobre la invasió de l'Iraq, graciosament manipulades per les forces ocultes que dictaven les directrius ideològiques de Canal 9, li proporcionarien un contrapunt humà que, ben administrat, donaria sabor popular al relat i li permetria contrastar la vitalitat de la classe obrera amb el silenci gris i desconfiat dels qui, per raons que caldria formular amb tacte, però sense pèls en la llengua, s'havien convertit en la imatge més familiar de la por.

Perquè, sovint, un grup més o menys nombrós de guàrdies civils, homes i dones joves, uniformats o de paisà, dinaven al mateix lloc. Entraven, generalment sense saludar, i es mantenien sempre distants, recelosos; parlaven de les seues coses en veu baixa i amb tota la discreció del món, però es mantenien alerta, sobretot perquè no podien perdre de vista el cotxe oficial, que deixaven on podien i de qualsevol manera perquè, a aquelles hores, resultava impossible trobar un aparcament legal en aquella zona.

Potser, en uns altres moments de la seua existència erràtica, quan vivia immers en un frenesí de passions i d'incerteses, obligat a mentir contínuament i a recordar fil per randa les ficcions que li servien d'excusa, ni tan sols s'hauria pogut fixar en aquells detalls perquè les gònades alteraven la seua percepció del món real. Una dona, deia Wilde, pot inspirar-te una gran obra literària, però no deixarà que l'escrigues mai; i ell havia

conegut cinc dones en menys d'un any: cinc grans obres

literàries avortades. Però ara, després de tant de temps sense haver estat capaç d'escriure un text que no li fes sentir vergonya l'endemà, ignorar aquelles coincidències tan incitadores hauria sobrepassat qualsevol grau d'escepticisme i s'hauria convertit en un suïcidi.

En els deu últims mesos havia presentat tres llibres a la consideració del seu editor, convençut que, amb aquelles obres, iniciava una nova etapa de plenitud creadora. Però cap de les propostes no havia superat amb bona nota els informes de lectura. Els llibres que havia escrit eren massa trivials o massa densos; tractaven de temes massa allunyats dels interessos dels lectors moderns o eren massa comercials; tenien tots els vicis del seu estil, que oscil·lava entre l'amabilitat conceptual i el barroquisme formal, i cap de les virtuts que, en temps passats, li havia atribuït algun crític tolerant.

La primera negativa ni tan sols el va sorprendre: ell tampoc no estava del tot satisfet dels resultats, a pesar que havia passat uns quants mesos documentant-se per a escriure la biografia fictícia d'un derrotat, un atracador solitari i esquerp, incapaç d'expressar sentiments, que pretenia ser un autoretrat però s'assemblava massa a Quico Sabater, l'últim guerriller antifranquista. Quan li tornaren la segona novel·la, molt més voluminosa però també més fresca, més alegre i esperançadora, va creure que s'havia precipitat i es va fer el ferm propòsit de revisar-la a fons, perquè potser calia perfilar millor els caràcters d'alguns personatges. La tercera derrota el va enfonsar: havia passat set anys redactant l'elegia d'un poble, d'una llengua, d'una forma de ser que no superarien les pressions uniformitzadores del tercer mil·lenni; havia revisat més de mil voltes, fins a l'última coma, la partitura d'aquella simfonia funerària i, la nit que li van dir que no era publicable, va plorar d'impotència fins que el cant del tercer gall va rompre l'alba.

Li va costar uns dies eixir d'aquell pou fosc, excavat en espiral pels corcons insaciabls del dubte, fins que va descobrir que les parets del cilindre que volia engolir-se'l no eren lises del tot: també al món de les lletres, tan homogeni a la vista dels llecs, habitat per uns individus tan pulcres i tan convençuts de la seua qualitat d'imprescindibles, hi havia enveja i odis, simpaties i fòbies, ressentiments, fills de puta i unes ganes notòries de tocar els collons. Els llibres que triomfaven eren biodegradables: es fonien en el temps com la neu en un forn i els llepaculs immorals que els lloaven, sense cap contenció i sense vergonya, ho feien per interès, amb l'esperança de cobrar amb prebendes, amb ressenyes o en carn.

Però ell havia après a no escoltar el silenci mortal de les sirenes; els revolts imprevisibles de la vida l'havien ensenyat a disfressar els fracassos d'experiències, a aprofitar l'energia potencial de les caigudes per tornar a enlairar-se i remuntar el vol. Estava convençut que els materials narratius que la fortuna, allunada i voluble, havia volgut posar-li a un pam del nas eren l'espurna olímpica

ca que anunciava l'inici d'una era més noble i més fructífera, la torxa que encendria el foc propiciatori del seu geni. Havia d'escriure un conte, potser una novel·la, innocent i terrible. Una sàtira irònica i honesta que el justificaria i li tornaria la fe que havia perdut.

Havia d'escriure un text equilibrat, buscar la perfecció sense complexos, fer la literatura que sabia: ni amable ni solemne, ni realista ni màgica; escriuria un relat que, sense tibar en excés el fil argumental, resumiria les seues sensacions, les seues frustracions i els seus anhels i seria, també, un homenatge pòstum a una víctima inútil i innocent, a un dany col·lateral d'aquella guerra grisa i silenciosa contra les llibertats i les paraules.

Comprendre és comprimir, havia escrit, feia temps, en un dels mil arxius sense futur que, com els records d'un somni, esperaven, amagats en els circuits més recòndits del seu ordinador, el moment d'aflorar. Comprendre és comprimir, es repetia sovint mentre prenia notes, imaginava converses i esbossava retrats, a pesar dels sorolls, estridents o somorts, que li atacaven els nervis des de les vuit del matí, quan les obres despertaven amb rum-rums de camions, cruixits

d'acer, crits esparsos, alarmes enervants i tertúlies neofeixistes de la COPE a tot volum.

Havia d'eliminar informacions supèrflues i reflexions massa òbvies; havia d'escriure, estrictament, els signes imprescindibles per mantenir desperta l'atenció dels lectors, per seduir-los amb la màgia ancestral de les paraules, per sembrar el desconcert, la incertesa i el dubte en les ànimes fèrtils; per fomentar el neguit allà on només hi havia conformitat i anèmia intel·lectual.

Ordiria una faula sobre el recel i la por; una presó circular de conceptes que creixeria fonema a fonema, com les parets dels edificis creixen pam a pam. I al centre d'aquell cercle viciós, solitari i solemne enmig d'una foscor sense clivells, erigiria un monument pòstum a mil Llorenç Alberola anònims i ignorats, víctimes d'un terror primigeni que dibuixava l'ombra malva de la sospita als ulls de tots els humans.

Però havia decidit no obsessionar-se, com li havia passat mentre escrivia alguns dels seus relats més absorbents. No volia trencar la rutina confortable que li havia permès recuperar, almenys, una part de la vida, ni renunciar a l'equilibri emocional, precari però se-

gur, que li permetia confiar encara en les pròpies forces. Per això, aquell migdia, va eixir de casa amb un humor impecable, després d'haver-se dutxat, i se'n va anar a dinar a poc a poc, amb la calma que requeria aquell anunci tridimensional de la primavera que il·luminava el món amb una llum hipnòtica; estava tan eufòric que una molècula de flor de taronger li va posar la pituitària erecta i dura com un fal·lus a punt de rebenotar.

I va ser aleshores que, en baixar de la vorera on hi havia aparcat el cotxe dels guàrdies civils, no va arribar a temps d'evitar el colp violentíssim d'un vehicle que venia, a massa velocitat, per un carrer estret que convidava a la cursa perquè estava acabat d'asfaltar. El seu cap va rebotar contra el rastell de pedra artificial, just a un pam del bassal on encara relluïa l'orina groga d'un gosset falder que es va acostar al cadàver per a llepar, amb sentiment de culpa, el líquid càlid i espès que brollava del crani. I les idees genials que havia estat madurant amb la intenció d'escriure un conte quasi perfecte, que la mala sort havia condemnat a quedar per sempre inèdit, es van fondre en el bassal fosc de sang.

PUBLICITAT

La gran novel·la d'Isabel-Clara Simó

Digueu no a la violència, talla amb els mals roïlls!

La nova obra mestra de John Irving

Les anècdotes més sucoses de FREAKANDÓ MATINER (inclou CD)

Les memòries d'una infància marcada per la Guerra Civil

El sisè curs d'en Harry Potter a Hogwarts

L'Auster més càlid

Un llibre per poder explicar qui som els catalans

ELS LLIBRES D'AQUEST SANT JORDI GRUP 62 **ELS LLIBRES D'AQUEST SANT JORDI**

Maria Dolors Alibés

Vidrà, Osona (1941). Crítica literària i autora de nombrosos llibres infantils i juvenils, ha col·laborat en les principals revistes per a mainada

34 d'abril

Quan Presència em va donar l'opció d'escriure sobre llibres, me'n va venir al cap un de concret que, en el seu moment, em va impactar molt. Es tracta de *La metamorfosi* de Kafka. Aquell escarabat de panxa enlaire, lluitant per mantenir humanitat i estatus de viatjant de comerç, em va fascinar i el vaig trobar carregat de simbolismes. Pensant-hi, em pregunto què voldria mantenir jo si un bon matí em despertés convertida en insecte. En aquest relat hi ha la resposta: l'escarabat ficat dintre d'un llibre sóc jo.

—Guaita això! *La metamorfosi*!

La dona va deixar anar l'exclamació per ella mateixa, amb mitja veu que revelava una punta d'emoció i d'entusiasme.

Amb gest decidit es va calçar les ulleres i va abastar el llibre del prestatge.

—Ostres, ostres, ostres! Una edició de l'any vuitanta... Si l'hagués buscat, no l'hauria trobat... Bon dia Gregor Samsa!

Gregor Samsa? La salutació em va deixar ben parat. Era jo aquest? Com m'havia descobert si em trobava ben arrapat a l'interior del llibre? De tota manera, nom i cognom m'agradaven prou.

D'esquena al buit que el meu llibre havia deixat a la lleixa, la dona passava fulls amb un mig somriure estès. Es veia d'una hora lluny que ens compraria.

A caixa va fer la pregunta sense mostrar interès. «Quan val aquest llibrot?» Li van contestar que mig euro i tot seguit vaig sentir el dring de la moneda.

Fora plovia una mica però jo notava l'escalforeta del braç d'aquella dona que caminava sota un paraigua pels carrers d'Olot.

Jo, Gregor Samsa, escarabat habitant d'un llibre, que havia vist passar dies i anys rodejat de tota mena de trastos dins la fredor d'aquell magatzem de segona mà, ara passejava pels carrers. Era evident que se m'obrien noves clarsors i nous horitzons.

Fregadís, passes, xarbotades, ferums... mentre la nostra compradora treia el mòbil de la bossa i marcava un número: «Escolta Joan, buscava un llibre de cuina i he trobat *La metamorfosi*, què te'n sembla?» «Una mica vell però interessant...» «No, res més que valgui la pena. Ara vinc, *ciao!*»

Per conduir, ens va deixar al seient del copilot. Ja m'estava bé. Els llibres vells solen anar d'una banda a

l'altra dintre de caixes tancades o tirats al maletger de qualsevol manera. M'havia fet un tip de viatjar ficat al meu llibre, jo, i sovint en condicions força més lamentables.

«Catalunya Ràdio, les notícies de les dotze», llançava el receptor, i el trajecte, suposo que sortint d'Olot, va ser llarg perquè a la una encara rodàvem.

A casa d'aquella dona que sense saber-ho m'havia trobat i batejat, tenien la calefacció a vint graus i la llar de foc encesa. Va endreçar la compra i, per un moment, em vaig trobar entre bròquils, galetes de coco i menjar de gos. Després, quan ja bullia l'olla del dinar, ella i aquell Joan van començar a regirar-nos.

Mostraven entusiasme per Franz Kafka, l'autor de la història que el meu llibre porta a dins, història falsa, naturalment, no pas com la meua, que és realitat pura i dura. Franz Kafka, molt bé, n'he sentit parlar tota la vida i puc estar content d'haver anat a ensopegar un autor que es veu que és referència literària mundial.

Tot d'una, la dona va deixar anar una exclamació plena d'entusiasme: «Guaita això! Mira si n'és de curiós! 34 d'abril!»

La dada estava escrita amb bolígraf sobre de la primera pàgina. «Ospa met! Quin any gloriós ha tingut 34 d'abril!» A sota, nom i rúbrica: Roser Crivillé.

Tantes expressions i grapejades em tenien enfonsat i marejat. A la pàgina vint-i-cinc hi va aparèixer un paperet de seda amb una rosa dibuixada, el timbre mig esborrat d'una llibreria i una altra dada: Sant Jordi del 1980, Mataró.

«Roser Crivillé de Mataró... són prou dades —comentava la dona—. Devia ser la primera propietària i et juro que la trobaré!»

L'home, en Joan, va fer veure a la meua padrina que feia vint-i-sis anys d'allò i que potser aquella propietària ja no era d'aquest món. Així i tot, ella no se l'escoltava i es mostrava ben disposada a fer el que calgués per conèixer algú que havia viscut el 34 d'abril de l'any 1980.

Passant pàgines, encara van descobrir una taca de maduixa a la pàgina setanta-sis i un bitllet de tren ratat pel temps i picat pel revisor on amb prou feines s'hi llegia: «Tarragona-Valls, anar i tornar. 7-8-62.» Això va desconcertar una mica la parella però la dona seguia amb els seus tretze de buscar la Roser Crivillé de Mataró.

Les persones dinen, sopen, se'n va al llit i els prestatges són estrets.

Van deixar el llibre, i a mi de rebot, al costat d'un ordinador.

Un llibre és un paquet de temps aturat i jo aprofitava estones per reescalfar records.

El meu llibre, nascut d'un clonatge múltiple, va estrenar sol i parada la diada de Sant Jordi del 1980. Perfumat de tinta i màquina, amb les pàgines més blanques que el pit d'una aspirina, va anar a parar a mans d'un senyor ja un xic granat que el va pagar amb pessetes i se'l va fer embolicar per a regal. També va comprar una rosa abans d'agafar el tren cap a Mataró i du-

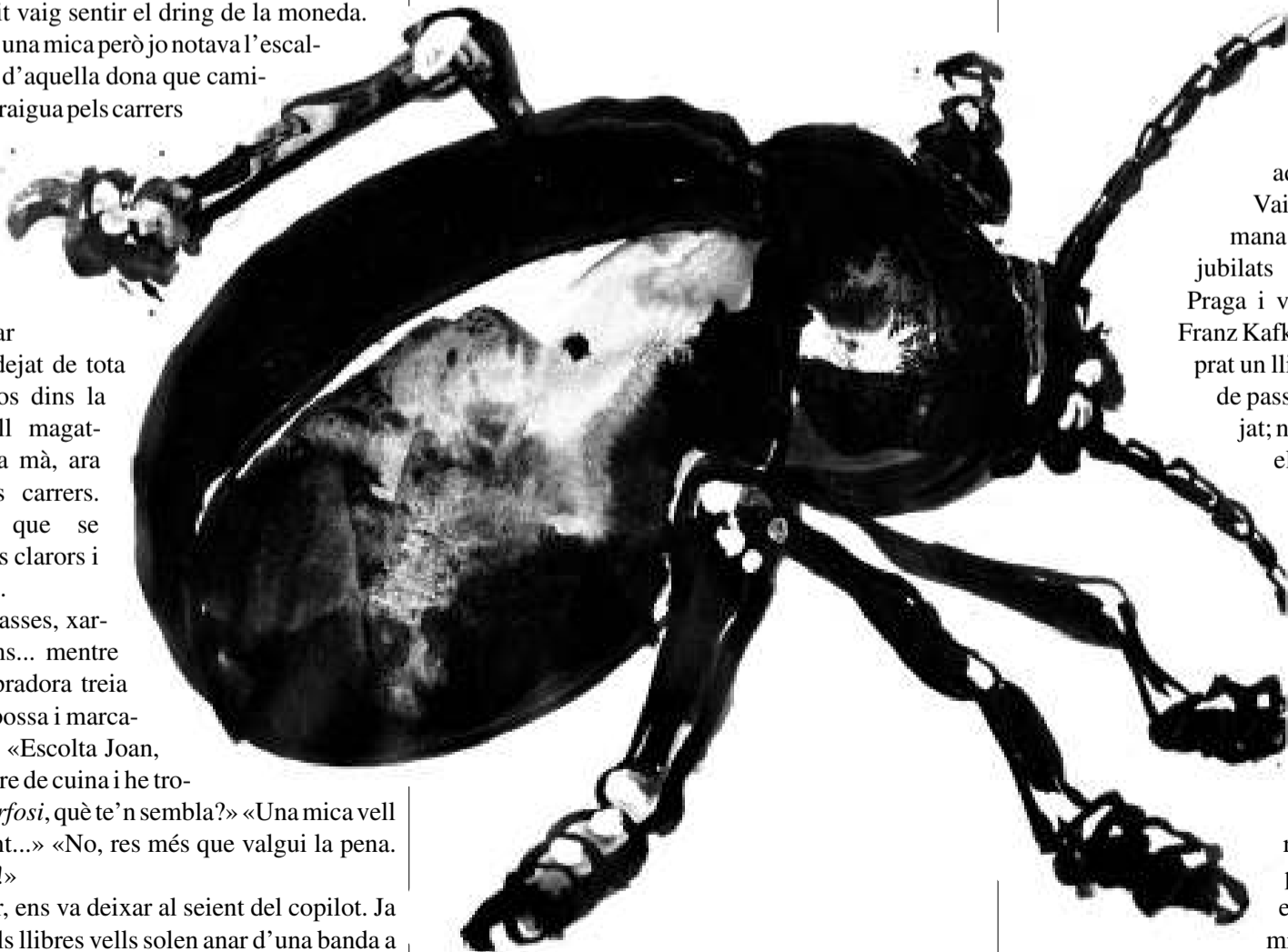
rant el viatge no va parar de llegir-la, com si la rosa fos plena de lletra menuda.

«Mira, Angeleta, he triat aquest, ja veuràs per què...»

Vaig entendre que feia una setmana que aquell matrimoni de jubilats mataronins havia estat a Praga i visitat la casa on va viure Franz Kafka, per això ell li havia comprat un llibre d'aquell autor. (Ho dic de passada i com a escarabat viatjat; no hi ha res com les antenes i els llibres per saber coses).

La família era llegidora o seguia les tradicions ja que el vespre del dia vint-i-tres hi havia cinc llibres nous i tres roses fresques damunt la taula del menjador d'aquella casa.

Vaig conèixer les mans de l'Angeleta, la seva falda i el seu coixí i hauria estat un escarabat completament feliç si no hagués estat per un gat fastigós que mirava el meu llibre fixament

i amb insistència. «Vaja, ara el gat ens aprendrà a llegir!», bromejava la néta de l'Angeleta sense sospitar que jo era la causa d'aquell interès.

Aquella néta, que encara llegia a poc a poc, solia demanar explicacions sobre les lectures de l'àvia i ella li feia comentaris a mida. Quan la dona va arribar a l'última pàgina, va anunciar tota contenta que s'havia llegit en onze dies el llibre d'en Kafka i que li havia agradat molt.

Tot seguit ens va endreçar dintre un calaix ple d'objectes petits, d'ombres i vestigis i no puc saber quant de temps hi vam passar.

Què se'n devia haver fet d'aquella gent i d'aquell gat?

No, no sóc un escarabat nostàlgic però puc girar els fulls de la memòria.

Una cadira, una bossa de viatge, una caixa de cartró, un amuntegament a terra... I, amb una mica de sort, canvis de mans; mans tendres, fortes, ràpides, nervioses, humides, untoses... Només els llibres que han viscut intensament i l'escarabat que els acompanya poden parlar de mans amb coneixement de causa.

Vaig passar un any ple de caps de setmana, grapejat

per un jove estudiant que feia una tesi sobre el *meu* autor, i jo rumiant que les humils històries paral·leles que acompanyen els llibres cansats mai no solen ser objecte de cap tesi.

Tinc present una biblioteca de Tremp, una casa de Figuerola del Camp, un estiu dins la caravana d'un càmping falcant un televisor, el despatx d'una central elèctrica, una sala d'espera de l'hospital de Campdevànol, una casa de turisme rural a Vallfogona... I em deixo llocs i marques pel camí.

34 d'abril. Aquesta data ens donarà una empenta més, segur que la dona que m'ha rescatat del magatzem d'Olot buscarà la nostra primera propietària i, de moment, tancarem el periple.

I es veu que va ser laboriós però no complicat.

Després de consultar la guia telefònica i trobar tots els cognom Crivillé de Mataró, la dona va començar a fer trucades. Va haver d'insistir, prendre notes i donar falses explicacions, això fins anar a raure a un tal Florenci que sí, tenia una germana que es deia Roser i un número de telèfon...

La conversa es va anar fent distesa mentre la dona ens palpava una vegada més, al llibre i a mi de rebot.

A l'altra banda del fil, la Roser va calcular que l'any 1980 tenia cinc anys i recordava vagament que l'àvia explicava la història d'un escarabat mentre un gat, l'Oriol (tots els gats de la família es deien Oriol) es mirava fixament el llibre que tenia a les mans.

Ens podríem veure?

Vint-i-tres d'abril del 2006.

La meva padrina i la Roser prenen cafè a Girona, davant de la llibreria Les Voltes. Ens potinegen una vegada més i reconeixen que, és clar, amb vint-i-sis anys han canviat moltes coses.

Riuen de l'explicació senzilla que les ha fet trobar: La Roser en aquells temps encara no s'havia estudiat els mesos de l'any ni els dies de la setmana. Per això, comptant amb els dits va calcular i escriure «34 d'abril» a la pàgina d'aquell llibre.

Se li trenca la veu quan parla dels avis.

Queden que es trucaran si troben exemplars curiosos a les botigues de segona mà.

Després, encara comenten que hi ha llibres que encomanen vibracions. Suposo que ho diuen per mi.

FIGUERES
Fires i festes
DE LA SANTA CREU

Ajuntament de Figueres

DEL 28 D'ABRIL AL 7 DE MAIG DE 2006

11800697525465

Ga
gran angular

Sant Jordi 2006

141 No és la fi del món
Geraldine McCaughrean

La Timna, la filla petita de Noè, ens explica d'una manera viva i plena d'humor les peripècies que passen les persones que sobreviuen dins l'arca de Noè durant el gran aiguat.

PREMI GRAN ANGULAR 2005

140 Jo, el desconegut
Antoni Dalmaes

Un llibre sobre la memòria i la identitat individual i col·lectiva. Una novel·la d'iniciació que durà el protagonista a afrontar els reptes de la vida amb una nova perspectiva moral.

editorial cruïlla

849183750814

Rafael Vallbona

Periodista i autor d'una trentena de llibres. Els més recents són la novel·la juvenil «Contracte basura» (Columna) i el llibre de poemes «Les habitacions on visc» (Edicions 3i4)

No s'ha escrit cap crim

Tot va semblar com en una d'aquelles novel·les d'Agatha Christie que odiava tant. En Pau Montoliu, que des de feia vint anys era un jove valor de la novel·la en català, però que tampoc no havia passat d'aquí, va demanar al seu vell amic dels temps de facultat i de corredisses davant dels grisos, el veterà periodista d'*El Punt* Pere Palau, que digués alguna cosa en la presentació de la seva darrera novel·la. Va ser allò del xantatge emocional, allò de pels amics dels vells temps i tal, el que va impedir al Pere dir que no.

La novel·la, de fet, no li va agradar gens ni mica.

No era que estigués mal escrita, és que era tan avorrida que s'adormia cada tres pàgines. I, és clar, així no hi havia manera d'avançar.

—Si almenys hi hagués un crim —va pensar el periodista fet a còpia d'anys d'informar d'assassinats, robatoris, violacions, atracaments i mala vida en general.

El lloc on es feia l'acte cultural era en un dels brillants salons del Palau Robert de Barcelona, al capdamunt del passeig de Gràcia, i el dia i l'hora, el mateix en què el Barça jugava la Champions amb l'Arsenal; malament. I a més plovia. O sigui que a l'hora d'engegar no eren quatre gats, de fet gairebé no arribaven ni a dos. I tot eren lamentacions.

—I si anem començant? —Va insinuar el periodista dient que havia de tornar a la redacció, quan de fet el que volia era veure el futbol.

—Cinc minuts —va dir l'editor, tot preocupat pel fracàs.

I com passava sempre a les novel·les d'aquella bona dona, just un parell de minuts després, un gran llamp, un tro potent i llum fora. Rialles, mans que van que volen, comentaris en veu força alta, com si la fosca provoqués sordesa, i després, un crit, un crit com un tro. Un crit desesperat, gairebé un udol.

—Déu meu, les joies. Al lladre.

I passat l'aldarull, la llum que torna i els Mossos d'Esquadra que arriben xops com polls i amb aquell posat de baixar de la figuera que els ha encomanat la consellera. Ja la vam tenir muntada.

—Adéu Barça —va pensar empipat en Pere Palau, doblement empipat perquè una mossos alta i cepadada no el va deixar sortir al portal a fumar.

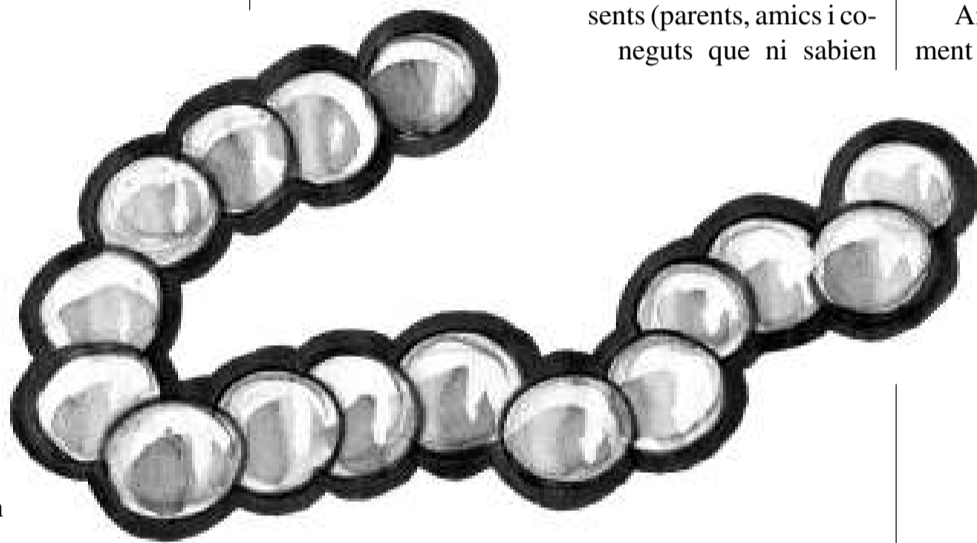
—Que ningú no es mogui d'on és —va dir amb un perfecte nivell D de català un agent amb pinta de caporal.

Les joies eren un collaret de perles de les d'ostra,

de veritat, vaja, i la propietària, la tieta de l'autor, que s'havia penjat tota la quincalleria al coll per fer de *supporter* del nebot. Els sospitosos, tots els presents. La cosa pintava fatal, ni per arribar a la segona part, o sigui que, sense fer cas dels polis, en Pere Palau va començar a pensar què podia haver passat allà amb les joies d'aquella lloca cridanera.

Va inspeccionar el local de cop d'ull. Era una sala amb vuitanta cadires plegables; presidia una taula amb l'escut de la Generalitat i una bateria de projectors de diapositives al fons, penjant de la llinda d'una porta que, ara, era closa.

Entre l'escàs nombre de presents (parents, amics i coneguts que ni sabien

del partit) tampoc semblava haver-hi cap sospitós de robatori. Potser el paio més estrany d'allà era ell, i ell no les havia robades, o sigui que va descartar l'única via d'investigació que seguien els Mossos.

Mentrestant, la pobra víctima no parava de fregar-se el coll nu de joiam mentre explicava a la poli que, de sobte i en plena fosca, va notar com el collaret ja no hi era.

De tant fregar-se adolorida s'estava encetant la pell. Se li notaven unes ditades al coll.

Mentrestant, els minuts passaven ràpids al Camp Nou i lents a la cantonada del passeig de Gràcia amb la Diagonal. Aquest desfasament horari posava nerviós el periodista, que només volia sortir d'allà, fumar un cigarret, obrir una cervesa i brindar, si la cosa havia anat bé, per la victòria dels blaugrana.

Però els Mossos, per molt que aplicaven tota la ciència policial a la investigació, no en treien l'aigua clara. I, a més, la mossos no li treia l'ull del damunt; ep, no per raons libidinoses, que a ell tampoc no li hauria fet res, sinó per pura sospita: era l'únic dels allí presents que no feia posat de lletraferit.

* * *

El Pere Palau, de novel·les d'Agatha Christie, no n'havia llegides gaires perquè, com que no n'encertava mai ni un, els relats de deducció el posaven dels nervis; però les aventures de Tintín se les sabia de memò-

ria i recordava el que va passar amb les joies de la Castafiore. I, a més, hi havia el futbol, o sigui que la pressa el va fer espavilar. Es va estirar a terra i va mirar en perspectiva. Com que el Palau Robert era nou de trinca i un edifici públic, el terra estava net com una patena, ni una volva de pols. Així no li va resultar gaire difícil veure a cop d'ull un grapat de perles escampades sota la taula que presidia la sala, asseguts a la qual els ponents havien d'oferir la seva fluida retòrica per lloar les virtuts de la novel·la d'en Pau Montoliu. La feinada va ser collir-les bo i evitant que cap caigués en butxaca aliena sense voler. Però deu minuts després no en faltava cap.

Amb l'esverament, la pluja, l'apagada, l'atabalament de l'edi-

tor, que no se n'havia vist mai de tan fresques, i tot plegat, es va decidir ajornar la presentació, cosa que al Pau el va frustrar; gràcies a l'espectacular irrupció dels Mossos, la sala s'havia omplert de tafaners vinguts d'arreu del món. Ningú no li compraria el llibre, però com a mínim no sobriarien ni croquetes ni canapès.

Mentre el Pere es feia escàpol cap al primer bar obert, el seu amic novel·lista li va preguntar com havia resolt tan de pressa l'enigma.

—Fàcil, home, la teva tieta s'estava encetant el coll de fregar-se'l, no de l'estrebada que li hauria clavat el lladre si li hagués arrencat aquest collaret de perles de la mida de pilotes de golf.

—Però i aquelles marques de dits, i el dolor que sentia?

—Des de quan un lladre de collarets té uns dits tan fins com les marques. Evidentment, s'ho va fer ella de fregar-se adolorida per la pèrdua de la quincalleria i la nuesa que sentia al ganyot. Si vols un consell, Pau, compra-li un osset de Tous, a la tieta, i que desi tot el pedregar en una caixa forta, home.

Aquests escriptors, molta intel·ligència i molt poca pràctica, pensava el Pere mentre xarrupava el primer glop de cervesa, aquell que provoca un plaer indescriptible; sobretot si el marcador no s'ha mogut en tot el partit.

Melcior Comes

Melcior Comes (Sa Pobla, 1980). És autor de les novel·les «L'aire i el món», premi Ciutat d'Elix, i «L'estupor que us espera», premi Documenta 2004, i coautor del llibre «Qui no mereix una pallissa»

Mans infinitament ansioses

Estava escrivint la meva primera novel·la quan la meva mare va enviar-me a comprar ous. Des de feia uns quants estius que intentava tirar avant el meu primer llibre: un llibre que des dels catorze o quinze anys desitjava fer –i que sentia dintre, a vegades com un pes, a vegades com un globus: sempre com l'investida d'una imposició, un veredicta ineludible– però que no em sentia amb forces per emprendre: intuïa que m'hi jugava molt (¿tot?) en aquell encàrrec. ¿Què seria de mi si no feia aquell llibre? Escriure és una de les coses més complicades que existeixen: es necessita molta tenacitat, molta paciència, molt d'entusiasme i també una cosa anomenada *protèrvia*, que és una mescla d'obstinació i orgull. Jo llavors no sabia que es necessitava res d'això (no ho sabia perquè ho descobria): ho sé ara, uns quants llibres després; durant aquells estius (l'única època de l'any que tenia completament lliure, que podia dedicar íntegrament a l'escriptura) no només vaig escriure un llibre, cosa absolutament irrisòria i comuna, sempre a l'abast de qualsevol idiota, sinó que em vaig escriure a mi mateix, vull dir que vaig descobrir-me com a individu. Perquè la dificultat de l'escriptura no deriva de l'escriptura mateixa, allò difícil no és orquestrar una frase, cercar un adjectiu, encadenar sintagmes –sempre esquivant, matxucant clixés–, això simplement és tècnica, mètode, procediment inert: sinó que l'escriptura és una manera de desvetllar, de remoure, d'agitar, és enfrontar-se amb allò més viu que hi ha en nosaltres i saber dominar-ho: a aquesta lluita se l'anomena *art*. Aquest descobriment, les seves conseqüències, els resultats de dedicar-me a aquesta tasca, van fer-me un nou home, o, com que només tenia divuit anys, podria dir que van fer-me un home.

–Vés a comprar-me una dotzena d'ous –em va dir la meva mare deixant sobre l'escriptori unes quantes monedes.

Transcrivia a l'ordinador una pàgina manuscrita. Durant tot l'any, havia ratllat durant hores i hores un quadern escolar de tapes grogues, ara ple d'anotacions i esborranys. M'adonava que a mesura que el llibre avançava jo m'anava transformant. Em vaig mirar les monedes, però vaig seguir treballant. Mitja hora després, la meva mare va dir-me:

–¿Encara ets aquí? ¿Es pot saber què fas? Ràpid, que ja tanquen!

Vaig deixar-ho tot de banda i vaig agafar les monedes, vaig sortir esperitat. Sentia sobre el cap i les espatlles el pes impetuós d'un sol de juliol gran i roent. El cel, d'un blau virulent, semblava de vidre acabat de coure. Davant la porta del supermercat, vaig oblidar-me de l'encàrrec.

I és que sentia el cap envaït per una veu. Des que havia començat a escriure que la meva manera de pensar havia canviat: ara, cada pensament anava acompanyat de les seves paraules, era incapaç de pensar res sense verbalitzar-ho, havia de pensar-ho tot tal com ho volia escriure, mot rere mot, amb la cadència lleugera d'una frase ben feta. Perquè somiava amb l'estil, un estil que

havia de ser bell, ritmat com un vers, precís com un insult, irrefutable com un cop de puny exacte, melodiós com un solo de trompeta i carregat de veritat com la rialla d'un vell o el plor d'un infant. Vaig encaminar-me cap al mar.

Davant meu, sobre l'arena, els cossos eren incomptables. Nus i estabornits, els turistes es torraven allargats. El mar semblava una pedra fosa i a la vorera s'encavalcaven petites ones juganeres, fulgurants. Vaig veure una noia preciosa acariciant-se els pits nus sota l'aigua de les dutxes. Les gotes li rebotaven sobre la pell daurada i humida i teixien al seu voltant un halo de colors irisats. El vestit de bany, concís i arrapat, la deixava nua. Desitjós i complagut vaig contemplar-la fins que se'n va adonar. Llavors em va mirar, em va dedicar un gest on la provocació es mesclava amb el menyspreu i va girar-se d'esquena. Mentre marxava cap a la seva hamaca, va ficar-se un dit a l'eslip i vaig sentir com l'elàstic li flagel·lava la natja. Aquell soroll em va deixar a punt del col·lapse, totalment fulminat. ¿Com podria apropiari-me d'aquell instant? ¿Com capturar la dansa d'aquella noia sota el doll de l'aigua? Els colors de l'arena i el cel, la seva pell amarada de sol, la multitud estesa, tot havia de transparentar-se a través dels meus mots. ¿Com ho aconseguiria? No arribaria mai a res, el treball era inassequible, el món era molt gran i la vida massa complexa: tot era engegador, massa vast –el cos massa bell–, intractable, les paraules podien massa poc davant la il·limitada escomesa de l'existència, de la realitat. ¿Què podien fer els simples traços de la meva escriptura? Era com intentar escrutar el món per una escletxa, i tot el que podia fer jo era això, perforar, excavar la realitat del llenguatge perquè em deixés veure la vida a través seu. Però això era impossible i vaig seguir caminant. Vaig dirigir-me a l'escullera.

El mar s'inflava, presumtuós i blau, vestit d'onades constants, com si s'hagués cansat de la calma i volgués desentumir-se. El sol semblava decidit a fulminar la terra. M'estava assegut sobre una roca enorme, capficat en els meus desvaris, pensant què seria de mi. Tenia el far apagat a la meva esquena. ¿Aconseguiria mai escriure aquell llibre? Mai m'havia sentit tan sol. L'escriptura m'estava transformant en un ésser desolat, de sobte em posava a riure per qualsevol cosa, o era capaç de deprimir-me davant la mirada devota, infinitament neta, d'un gos abandonat. ¿Què m'estava passant? Em sentia tranquil, irònic, violent...

Vaig tornar cap a casa. Els meus pares ja havien dinat. La meva mare em va veure travessar la porta i no em va dir res: va remenar el cap com si ja

ho donés tot per perdut mentre em deia que el dinar m'esperava avorrit a la nevera. No tenia gana i vaig tancar-me a l'habitació. L'ordinador m'esperava amb un full en blanc a la pantalla. Vaig teclejar tímidament algunes frases: tot el que escrivia em sortia anquilosat, buit, paraules amb so de llenya seca. Vaig deprimir-me encara més. Vaig revisar tot el que havia escrit fins llavors i de sobte em va semblar innocentment grotesc, indiscutiblement ridícul, vaig seleccionar tot el document i vaig esborrar-lo. Vaig llançar el quadern de tapes grogues per la finestra, després em vaig tirar sobre el llit, rabiós i alleugerit. Feia calor, el cor m'anava molt ràpid, crec que fins i tot vaig plorar, al final, més assossegat, vaig condormir-me.

Va despertar-me la meva germana.

–¿Has llançat això per la finestra? –em va dir mostrant-me el meu quadern–. Anava amb biquini, tenia la pell cremada i cada dia s'assemblava més a la meva mare–. Ho he estat llegint. ¿És teu? ¿Ho has escrit tu?

–¿Jo? ¿Com vols que escrigui una cosa com aquesta? –vaig dir.

–Ja m'estranyava. M'ha semblat bo, realment bo. ¿A qui ho has copiat? M'agradaria saber com acaba aquesta història.

–Ja et portaré el llibre. És de la biblioteca. Va deixar-me sol, el quadern reposava sobre la taula. Així que li havia semblat bo...

Vaig agafar el quadern i vaig fullejar-lo. Per mi, allò seguia sent igualment dolent, però sentia que podia recuperar-lo (recuperar-me). Vaig encendre l'ordinador i vaig començar a treballar. De cop les frases sorgien, les paraules s'anaven enfilant una rere l'altra, caient com rocs, component la seva pròpia realitat. A mesura que escrivia, sentia de quina manera jo anava caient dins el text, com quedava submergit dins aquell esforç i com aquest em bastava, aquella exigència que em mantenia tens.

Anava embolicant el meu relat i deixava de tenir relació amb res que no fos el relat, li devia tota la meva existència: ja no es tractava d'imitar la vida, de fer amb paraules el món –com el nen que fa un gos de plastilina–, no, ara tot era deixar que el món es fes dintre meu per

mitjà de les paraules.

No hi havia altra obligació, altre lligam amb la vida que el text, que la narració, que la meva novel·la. Queia la nit i va entrar la meva mare:

–Espero que ara sí que aniràs a comprar-me els ous.

No li vaig respondre res. Vaig mirar les monedes, vaig seguir treballant.

Ponç Puigdevall

Sant Feliu de Guíxols (1963). Fa crítica literària a Presència i al diari «El País». Ha publicat els llibres de narrativa «Un silenci sec» (premi Andròmina) i «Era un secret».

Els llibres de Pujols

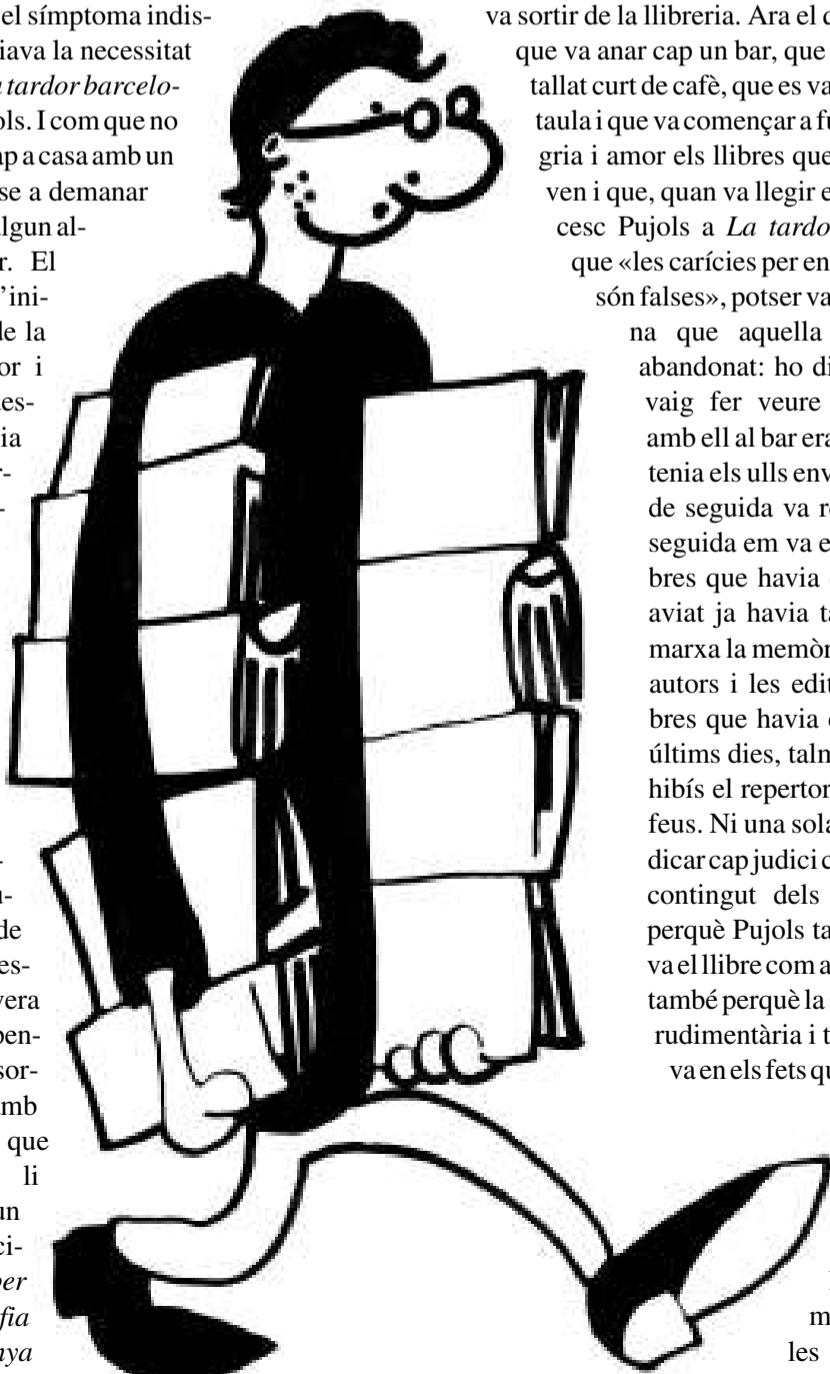
El dia que la seva dona el va abandonar, després ja us explicaré per què, Pujols va creure que descobria què era l'eufòria sentimental de saber-se, al cap de tants d'anys, sol i lluny de la tristesa i el desconsol. Va asseure's a la butaca que hi havia a l'habitació dedicada als clàssics, va contemplar com un raig de sol il·luminava el sector on habitaven els moralistes francesos, va recordar quan havia comprat cada volum, no va voler reconèixer que se li feia difícil entendre'ls, i va imaginar-se quina sensació experimentaria quan al vespre tornés de la llibreria amb uns llibres nous i no hagués d'escoltar les recriminacions desolades i tristes de la seva dona per no haver sabut mantenir-se lluny de la temptació d'enriquir la seva biblioteca. Més endavant ja us diré què em va explicar quan vam coincidir a la llibreria, les mentides que es concedia per entendre el que li passava, però ara el que importa és saber que va voler retre homenatge al seu cognom i que, després de passejar-se exaltat entre els taulells plens de llibres que el sol·licitaven amb encanteris diversos, les mans se li'n van anar –i aquest era el símptoma indiscutible que li evidenciava la necessitat de la compra– cap a *La tardor barcelonina*, de Francesc Pujols. I com que no podia mai anar-se'n cap a casa amb un sol llibre, va afanyar-se a demanar al llibreter si en tenia algun altre del mateix autor. El temps d'espera, que s'iniciava en el moment de la consulta a l'ordinador i que s'acabava quan, després d'una absència curta que es feia interminable per la por a escoltar que el títol desitjat incomprendiblement no estava al lloc on havia d'estar, el llibreter reapareixia amb el llibre, excitava i ennerviosia l'emoció de Pujols. Quan va tenir *El nuevo Pascual o la prostitución*, ja estava encuriós per la figura de Francesc Pujols, i després va repetir la severa experiència d'estar dependent de si el llibreter sortiria del magatzem amb els dos altres llibres que imprescindiblement li calien per assolir un grau raonable de felicitat, *Francesc Pujols per ell mateix* i *Geografia espiritual de Catalunya*

amb paraules de Pujols, dos llibres escrits per Artur Bladé. Mentre s'estava davant del taulell fullejant els dos llibres que havia caçat –sense entendre gairebé res del que llegia aquí i allà–, es va preguntar sense voler qui devia ser Artur Bladé, i de seguida que va veure el llibreter sortint amb les dues noves peces, va exaltar-se i va voler saber si podia aconseguir qualsevol altre llibre del mateix autor. Aquesta vegada la recerca va ser infructuosa, però no es va desanimar del tot perquè els ulls li van fer el regal d'aturar-se, com un miracle, en el racó extrem d'un taulell on va localitzar un altre llibre que li va demanar a crits que l'agafés i l'acollís a casa seva, *El llibre que conté les poesies de Francesc Pujols*, amb un pròleg de J. Maragall. Va lamentar que el nom del prologuista fos el que era, perquè ja tenia la seva obra completa, però per compensar la desil·lusió va decidir que compraria el llibre del primer autor desconegut que trobés a la lleixa de darrere seu: l'afortunat va ser un dietari, *En aquesta part del món*, de Guillem Simó.

Després ja us explicaré per què el vaig seguir quan va sortir de la llibreria. Ara el que cal és saber que va anar cap un bar, que va demanar un tallat curt de cafè, que es va asseure en una taula i que va començar a fullejar amb alegria i amor els llibres que l'acompanyaven i que, quan va llegir el que diu Francesc Pujols a *La tardor barcelonina*, que «les carícies per enamorar sempre són falses», potser va recordar la dona que aquella tarda l'havia abandonat: ho dic perquè quan vaig fer veure que coincidia amb ell al bar era innegable que tenia els ulls envermellits. Però de seguida va reaccionar, i de seguida em va ensenyar els llibres que havia comprat, i ben aviat ja havia també posat en marxa la memòria i recitava els autors i les editorials dels llibres que havia comprat en els últims dies, talment com si exhibís el repertori dels seus trofeus. Ni una sola vegada va dedicar cap judici crític o estètic al contingut dels textos, potser perquè Pujols tan sols apreciava el llibre com a objecte, potser també perquè la seva lectura era rudimentària i tan sols es fixava en els fets que es narraven a

les novel·les, no tenia oïda verbal i llegia únicament amb les ulls, i les cacofonies més horribles i les formes més

perfectes de ritme i melodia vocal li sonaven d'identica manera. Tampoc no s'adonava de l'estil, i les descripcions que descrivien de veritat, els diàlegs que tenien alguna versemblança, i els personatges plausibles eren elements secundaris dins del seu catàleg de valors estètics. Pujols, de fet, només entenia les novel·les de ritme trepidant en què l'element verbal estava reduït al mínim i l'essencial era la imatge: quan li vaig fer aquest retrat, perquè no em vaig saber estar de combatre una mica el seu fatigós discurs, em vaig adonar que era també extrapolable a la seva conducta sentimental i que quan li parlava de la seva experiència de llegir em referia sobretot a la seva manera d'estimar: no va entendre res de res perquè ignorava que existia una cosa anomenada correlat objectiu. Després ja explicaré les mentides i els subterfugis que es va inventar per posar-me al dia dels seus assumptes més immediats, els plans i els projectes que tenia per superar les adversitats pràctiques i les circumstàncies quotidianes. Ara el que cal és dir que va estar molta estona lamentant-se pels llibres que no havia pogut trobar mai, per l'endimonia-da política editorial de publicar tants de llibres, que feia impossible comprar-los tots, de l'angúnia que li produïa constatar la seva incapacitat per devorar tots els volums que l'esperaven cada vespre als prestatges de la biblioteca, damunt al taula del menjador, a la tauleta de nit, els pilons del passadís que l'assetjaven quan el veien, els llibres que reposaven al sofà i que no li permetien estirar-s'hi, el paisatge desolador del seu despatx, on s'hostatjaven els llibres privilegiats i que eren objecte d'enveja de tots els volums que no hi tenien accés: no podia dormir bé perquè tenia remordiments per no estar llegint, i quan s'aixecava del llit d'una revolada i s'asseia a la butaca de la biblioteca dels clàssics i es posava a llegir quedava endormiscat per la tensió, l'angoixa i el fàstic que sentia per saber-se reu de la misèria de llegir. I al matí, a la feina, era com si s'estigués en una sucursal de l'infern perquè s'imaginava comprant llibres que no podria llegir mai, de la mateixa manera que quan somniava es veia comprant llibres que tampoc no podria llegir mai, i quan menjava ja tenia ganes d'haver acabat per poder substituir els coberts pel tacte d'algun dels llibres que el miraven quan estava entaulat: Pujols sempre m'havia fet riure, però en aquell moment, en el bar, encara me'n va fer més perquè el vaig veure abatut i destruït a pesar que ell em volgués convèncer que la recent soledat el feia sentit lluny de la tristesa i el desconsol. Sabia del cert que, sense la seva dona, s'encaminava directament cap al precipici, i me'n vaig alegrar perquè estava vivint, per fi, la venjança que tant havia esperat, ja us explicaré les raons de tot plegat en un altre moment. Ara el que importa és imaginar-se'l travessant la porta del pis, sense que ningú el saludés ni el renyís pels llibres que tan amorosament col·loca en algun racó, imaginar-se'l fent l'intent de desxifrar en va alguna pàgina, somniant amb els llibres que es comprarà l'endemà, i plorant per la seva inutilitat. Un altre dia ja us explicaré per què la dona de Pujols es va enamorar de mi, farta d'ell i dels seus llibres.

Andreu Carranza

Ascó, Ribera d'Ebre (1957). Escriptor i ecologista. Va guanyar el premi Sant Joan amb «Anjub» (2000). La seva última novel·la és «El somriure del tigre», sobre el carlí Cabrera, el «Tigre del Maestrat»

Apagueu el llum de la granja

Un camió fa una ziga-zaga perillosa a l'entrada del revolt, patina, el xiscle de les rodes ressona per tot l'indret. Un pollastre surt projectat d'una gàbia amb els barrots trencats. El vehicle de miracle es redreça i enfila carretera avant. La vella olivera, vora l'asfalt, contempla amb indiferència l'accident, n'ha vist un munt allí mateix. Pollastres, gallines, ànecs, conills, gats, gossos, humans, tots esclafats damunt del camí negre apegalós a l'estiu i dur com el gel a l'hivern. Aquesta vegada, però, les seues branques han frenat l'embranchida d'aquell animal de granja. De fet, sense voler li ha salvat la vida. L'animal no ha tingut temps ni d'obrir les ales, no per volar, que no en sap, simplement per planar. Mig estabornit s'arrauleix entre les herbes que hi ha vora la soca de l'olivera. Experimenta un sentiment estrany, s'estremeix, no sap què fa allí, ni d'on ve ni on anava, no sap res, tot és nou, com si acabés de néixer, simplement sap que està viu, només pot copsar el present. Mira el seu entorn amb estranyesa, amb curiositat, assaborint cada detall d'aquell paisatge immens que es perd a l'horitzó.

Fa una mica de fred i es belluga, fa un saltet, dos, tres... Però el vent el fa trontollar, mitja volta i es fica dins del plec llenyós, la recargolada escorça de l'olivera que li ha salvat la pell. Aixeca la vista i contempla la imponent capçada que tremola damunt del seu cap. En aquell moviment de branques i fulles hi ha alguna cosa que el posa al aguait, és com una veu, incomprendible, que intenta dir-li alguna cosa. Sap que aquella massa verda del seu entorn està viva, el protegeix, li encomana un doll invisible d'assossec. No entén res però es deixa gronxar per aquell so imperceptible i els seus ulls es tanquen dolçament. Quan fa la primera capcinada, una remor eixordadora el desperta.

Al mig del revolt hi ha una taca d'oli de motor i un altre vehicle ha patinat, i ara resta tombat al mig de la carretera. Entre les herbes, el pollastre contempla l'espectacle dantesc. Una massa de ferros fumejant, carn esbocinada, i se li estarrufa el berriscol de plomes que li recobreixen la pell. Li estranya veure aquells éssers grassos i panxuts, amb quatre potes, inflats i rosats amb unes exagerades fulles a cada cantó del cap. No n'havia vist mai cap. A més no tenen plomes, ni ales. Un d'aquells éssers gordos i de quatre potes lluita amb totes les forces per sortir de davall l'atapeïda massa de cossos morts i malferits. De miracle aconsegueix sortir, és l'únic supervivent. El vehicle fumeja, el soroll agut del clàxon encara ressona.

El pollastre surt de l'ombra protectora i es posa al descobert, vora la carretera. L'únic supervivent de l'accident el mira amb ulls esfereïts. Tot i el seu aspecte gras, cabriola com un endimoniat. El pollastre s'aparta just a temps i s'oculta al seu amagatall.

Prompte comencen a arribar altres vehicles, el soroll és infernal.

L'olivera on s'amaguen els dos animals de granja és l'única que queda al bancal vora la carretera, la resta foren arrancades de soca-rel. Sembla que estigui sola però no és així, la massa forestal sempre enraona, d'arbre en arbre, les seues llargues paraules plurals travessen muntanyes, valls, rius, mars, continents. Ara mateix, l'olivera centenària està parlant amb un bosc d'eucaliptus d'Austràlia. Tots els boscos es queixen del mateix, no es veuen capaços d'equilibrar el desgavell atmosfèric: ciclons per una banda, sequeres per l'altra, moviments de terra imprevistos, aiguats, inundacions... Què està passant? L'efecte hivernacle, l'augment de la temperatura planetària, el desglac dels pols, és el tema que més preocupa els arbres, els porta de bòlit, treballen intensament perquè la cosa no surti de mare. La coordinació i la comunicació entre masses forestals és perfecta i sincrònica, però els greus problemes que està provocant la contaminació estan arribant a límits de col·lapse. Els boscos saben que tenen una gran capacitat de resistència, però la situació cada cop s'agreuja més. Els arbres escriuen la seua biografia. Tot el que fan queda imprès al llibre rodó de la seua escorça. Una pàgina per any, que queda sempre oculta dins de l'arbre, a més, també coneixen les matemàtiques secretes de la biologia, dominen l'art del punt d'inflexió i saben que l'espiral fractal ha començat.

L'olivera, al mateix temps que participa activament en aquells intensos debats, també té obert un canal d'enyorança i pensa, recorda les seues germanes, les oliveres del bancal... Per què no contesten? On són? No s'han assecat, el llamp no les ha segat, ni una gelada terrible, ni una plaga o el temible foc, o la destrucció. Res de tot això ha passat, ell immediatament ho hauria sabut, tot el que surt de la terra torna a la terra i ells tots estan connectats... Les germanes oliveres han estat arrencades en vida,

amb arrels, però ningú no les ha tornat a plantar. Fa unes setmanes, unes màquines van començar els treballs, per arrencar-les. Un camió se les ha emportat, ara el vehicle està allí a la vora. Tal vegada l'olivera preveu que ella serà la propera, és l'última del bancal, vora l'asfalt. Potser per això no para de parlar, perquè la seua veu no es perdi, perquè l'eco del bosc conservi el seu alè, el seu ressò, com s'ha fet sempre a la comunitat arbòria, com

la llum de les estrelles que ja no existeixen, que travessa l'univers i perdura eternament enllà de la mort, així queda impresa la veu dels arbres que retornen al cicle de la terra, i quan tornen a néixer, busquen la seua pròpia veu a l'eco del passat.

El porc, esbufegant sota la tofa d'herbes, sent molta curiositat per tot el seu entorn, per totes aquelles flaires que li arriben. No sap d'on ve, ni on va, ni qui és. Només té consciència del present. Mira a la vora el pollastre arraulit dins la soca de l'olivera. Li voldria preguntar: «Menjar, menjar», però no sap com fer-ho.

Senten soroll i els dos animals es queden quiets, no respiren. Veuen passar unes ombres, fan sons estranys, una d'aquelles presències, sense més ni menys, amb un estri de ferro tallant arremet contra la soca de l'olivera, un cop que talla l'escorça. El pollastre, ocult dins del plec llenyós de l'arbre, ha contemplat l'escena, i al mateix instant s'ha estremit, ha sentit una punxada, com si aquell cop li haguessin donat a ell, ha sentit dolor, no sap per què però se sent unit a aquella massa de branques i fulles que el protegeix. Ha volgut reaccionar, però el porc, ocult darrere seu, sota les herbes, li ha donat un copet, i això l'ha frenat a l'últim moment...

Les ombres fent xiscles, més horribles encara que els dels vehicles, passen de llarg. La vella olivera centenària ha deixat de parlar amb el bosc d'eucaliptus d'Austràlia. Ha sentit el cop contra la seua pròpia escorça, el dolor físic no té cap sentit, només poden experimentar una mena de dolor emocional arbòria que no es pot comparar amb cap sentiment humà i al mateix temps seria com el ressò d'una paraula que vol dir tristesa, melangia, nostàlgia..., tot això i altres emocions que l'eco del bosc va repetint. L'olivera ha copsat la vibració d'aquell pollastre que tremola, amagat dins la seua soca, just una mica més avall on li acaben de donar el cop.

Mai no s'ha molestat, ni ha perdut un bri del seu temps amb els milers de moixons que han fet niu a les seues branques, ni cap altre animal, ni tampoc els humans, depredadors de l'absurd, ni els cotxes o totes les andròmines inútils que fan servir.

De fet, la comunitat arbòria en una època remota va decidir tallar definitivament el seus contactes, la comunicació directa amb el món animal. Tot això venia de més lluny, de quan al món van irrompre els animals. Els arbres, a la primeria, contemplaven amb escepticisme les lluites absurdes per la supervivència d'aquelles noves formes de vida primitiva que campaven pel planeta i buscaven el seu espai vital. Viure i deixar viure, mentre no perilli el sagrat equilibri, era la seua llei. Però va arribar el desgavell biològic i al final van haver d'intervenir.

Havia estat un fracàs estrepitos i ara tots en pagaven les conseqüències. La prohibició va sorgir d'una manera espontània, es va votar per unanimitat: mai en cap circumstància cap arbre tornaria a mostrar un símptoma, per petit que fos, de la seua forma de vida. Si els animals desapareixien sense deixar rastre, pitjor per a ells, ells s'ho havien buscat. De fet els arbres no eren els primers colonitzadors del planeta,

però també eren testimoni de moltes altres formes de vida, simbiosis estranyes, microscòpiques o gegantines, totes desaparegudes.

Els arbres havien evolucionat a partir del seus avantpassats vegetals, formes de vida rudimentàries, i després d'incomptables cicles havien assolit una complexa civilització basada en la comunicació, la paraula que perdura en el temps, l'eco de la memòria que conserva la col·lectivitat, una forma d'intel·ligència superior, global, planetària, una civilització que havia durat centenars de milers de milions d'anys, molt i molt abans que les recents plagues d'animals campessin per la terra. L'error d'obrir la porta del coneixement a aquella família de mamífers havia estat gravíssim i ara tot el complex sistema d'equilibris entre espècies, interaccions secretes entre el paisatge, l'atmosfera, els cicles terrestres, les masses d'aigua... la vida que ells governaven subtilment, a través de la paraula camuflada sota mecanismes naturals, tot això, ara començava a trontollar. L'amenaça dels humans descendents d'aquell primat, no era com en altres circumstàncies un accident aïllat, no, ara estava en perill el fràgil equilibri vital que havien construït els arbres amb milions de cicles d'existència. La vella olivera, de forma instantània, va recordar tot això i va llançar una proposta a la massa forestal del planeta. Va haver-hi un gran enrenou a les comunitats arbòries de tots els continents, on la paraula de l'olivera havia arribat a través de la remor dels boscos. Parlaven, argumentaven, escoltaven, contestaven, proposaven tots alhora i s'entien perfectament. Les selves tropicals de l'Àfrica i de l'Amazona, les sequoies gegants i els boscos més antics van defensar la posició conservadora: res d'obrir la porta del coneixement, de la paraula, a cap més animal, amb els humans ja en tenien prou, estaven escarmentats: estaven destrossant la vida. La vella olivera, però, defensava que l'única sortida possible per garantir la supervivència de la comunitat arbòria era fer el pas, trencar la prohibició i buscar nous aliats entre els animals. Forces que es contrarestin les unes a les altres. L'olivera proposava el pollastre i el porc, dos animals de granja que s'havien salvat de miracle, dos condemnats a morir als escorxadors dels humans, trinxats i convertits en salsitxes, hamburgueses o coses pitjors. La plaga seria total, com un virus que contagiaria milers de pollastre i porcs, amuntegats vilment a les granges, aprendrien ràpidament, desenvoluparien l'enteniment, la paraula, la comunicació, i potser això equilibraria les forces amb els humans; com tot, era qüestió de temps i aquest factor sempre havia jugat a favor de la comunitat del bosc.

La votació es va produir, una onada de vent va travessar els continents, els mars, arribà fins a l'últim racó del món. Cada arbre, un vot, i el recompte era instantani. Van presentar-se alguns recursos per impedir el vot als arbres transgènics, però no van prosperar, fins i tot tenien dret a vot els arbres d'hivernacles, els bonsais i també els exemplars dels jardins de les ciutats que malvivien respirant fums letals.

El pollastre arraulit als plecs centenaris de les pàgines vives d'aquella olivera va agafar son i es va adormir. El porc rondinejava per la zona, tenia gana i rosegava unes herbes, però a la fi va tornar vora la soca protectora i allí també va aclucar els ulls.

Era ja tard, el sol declinava al horitzó quan l'olivera va encarregar-se de dirigir la delicada operació, més ben dit va entonar la secreta cançó i tots els arbres van cantar l'estranya melodia. Els seus arpegis inaudibles produïen una vibració especial que anava dirigida al pollastre i al porc adormits plàcidament als seus peus. La simfonia penetrava dins del cervell d'aquells animals de granja, obria nous camins, vies, ponts, espais. La sessió va durar uns instants. Amb això ja n'hi havia prou. Els arbres ja havien sembrat una petita llavor, una espurna de llum suficient, un impuls electromagnètic de baixa intensitat, gairebé imperceptible, que reordenava els circuits neuronals d'aquells animals. Es formaven noves xarxes, noves connexions, la producció de neurones es va disparar amb un creixement exponencial, la massa cerebral buscava espais, s'expandia.

Naturalment, els arbres sabien que això no era suficient, només era un primer pas, ells només podien prémer l'interruptor que obria un llum a l'univers interior, l'espai de la ment, que en la seua primera forma, en el seu primer estadi, obria la porta a la memòria, la facultat de recordar a través de la paraula. Després vindria el desenvolupament de la intel·ligència, l'expansió de la consciència...

L'olivera, com tota la comunitat del bosc, sabia que a partir d'aquí ells ja no podien fer res més, els éssers que despertaven al record estaven completament sols, desarmats, només tenien la paraula per suportar la consciència de la solitud, i això era també la prova de foc del desenvolupament posterior, si vencien el temor de la foscor, del buit, de l'infinit, si cercaven dins del seu propi espai interior recursos, estratègies mentals, per afrontar el terrible dolor de la tristesa, del temor de sentir-se aïllats, perduts a la immensitat del cosmos, aleshores estarien preparats per al llarg camí del coneixement.

Els boscos, contemplant aquells dos éssers que encara dormien sota els peus de l'olivera, recordaven amb un punt d'emoció quan van despertar la facultat de record a aquell indefens mamífer. Ja feia molt de temps d'això, però per als arbres, el passat, present o futur són instants que tenen el mateix valor de realitat. I la massa forestal va estremir-se en evocar aquell moment tendre del desvetllament del primat, la reacció d'aquell indefens ésser atemorit fins al límit del paroxisme quan es va trobar sol per primera vegada davant la foscor, l'espai infinit que l'envoltava, quan va prendre consciència del seu passat i va sentir per primer cop el dolor de la immensitat. Estava tan terroritzat, el dolor era tan insuportable, que va fer un gest i... Va somriure! Sí! Es va aferrar a la rialla com un naufrag s'aferra a una fusta que sura enmig de l'oceà. El somriure era la seua salvació, el bàlsam que calmava o atenuava l'aterridor sentiment de temor al no-res. El somriure

era l'empremta genuïna dels humans i els arbres van contemplar amb esperança aquella reacció que significava la superació de la prova. Tot això ja quedava massa lluny, el somriure dels humans també era una rialla grotesca, absurda, que ressonava cap a l'autodestrucció. Els boscos havien fracassat estrepitosament amb els humans i el pes d'aquella paraula que volia dir molt més que tristesa va fer cruixir les seues branques.

El pollastre i el porc, quan despertessin, haurien de buscar per si mateixos el seu propi camí cap a la llum del record, tindrien les paraules, i amb les paraules haurien de fabricar les seues pròpies estratègies per afrontar l'esdevenidor, haurien de vèncer el temor de l'infinit, la solitud, el buit, l'obscuritat, el no-res.

Amb la llum del capvespre, el pollastre va obrir els ulls. Es notava estrany. El porc també es va despertar i el va mirar:

—Tinc una família, uns germans que són com jo, vivíem feliços a la granja...

—Jo també, mentre dormia ho he vist... He somiat coses del meu passat. Vivia amb els meus, tots junts, de fet parlàvem poc, només teníem una dèria: menjar i menjar sense descans, engreixar i engreixar... Per què?, em pregunto.

El pollastre va mirar el seu entorn, es feia fosc i la fressa dels arbres intentava calmar els seus neguits...

—El món, mira... Què està passant? Tot desapareix... Què és això?

Als arxius de la seua memòria, que havia despertat feia uns moments, no hi havia cap record de la foscor... Ni el porc ni el pollastre sabien què era l'obscuritat. No l'havien conegut mai. A la granja tot era sempre ple de llum. Dia i nit amb els llums oberts del sostre, menjant, creixent, intensivament.

—Què està passant? Jo també vinc d'un lloc on vivia amb tots els meus germans, menjant, sempre menjant, engreixant, de tant en tant alguns marxaven i ja no els veia mai més, però allí sempre teníem llum... Fins i tot la resplendor era tan fort que quan tancava els ulls ho veia tot. Que bonica que és la llum, és la vida... Però aquí... Tot s'esvaeix...

—Ja ho pots dir! Sempre hi havia llum a la meua granja, allí amuntegat amb els meus germans era feliç... Nosaltres també estem desapareixent com les coses, com el món... No! És la mort!

El terror s'apoderava d'aquells dos animals de granja que lluitaven per continuar respirant. La cançó dels arbres cada cop creixia d'intensitat, era una melodia dolça, penetrant, gairebé hipnòtica que intentava encomanar a aquells dos éssers un doll d'assossec, de confiança en si mateixos, però els arbres no eren perfectes i no havien previst aquest petit detall: ni el porc ni el pollastre no tenien memòria de la foscor, i això va provocar un terrible impacte, una sotragada brutal a les seues consciències.

El pollastre i el porc tremolaven, la negra nit havia envaït el món i sota la tofa d'herbes, davall de l'arbre no veien res. No hi havia llum, una capa de núvols cobria el cel. Els arbres cantaven amb més força, la nit era

fosca com la gola del llop i aquells dos animals sentien paor, un temor immens que no els deixava articular cap paraula.

Al cap d'una estona, el porc, amb una veu ofegada, va titubejar:

–Ens volen matar! On ets? No veig res, tanco els ulls i és com si els tingués oberts! És horrible, ens estem morint i som testimonis de la nostra pròpia mort!

El pollastre, a la vora, va contestar:

–No marxis del meu costat. Això és terrible! No puc suportar-ho! Per què ens havia de passar a nosaltres? Morir en vida!

–Em moro, em moro... Llum! Llum!

Un soroll va anar creixent entremig de la remor dels bosc, venia de la carretera, el pollastre i el porc es van ficar a l'aguait...

–Escolta, no ho sents?– va fer el porc atabalat, al límit de la desesperació. I digué:

–Què deu ser?

–No ho sé, però anem, company, potser vénen a salvar-nos...

–Qui?

–No ho sé, potser vénen els nostres germans de la

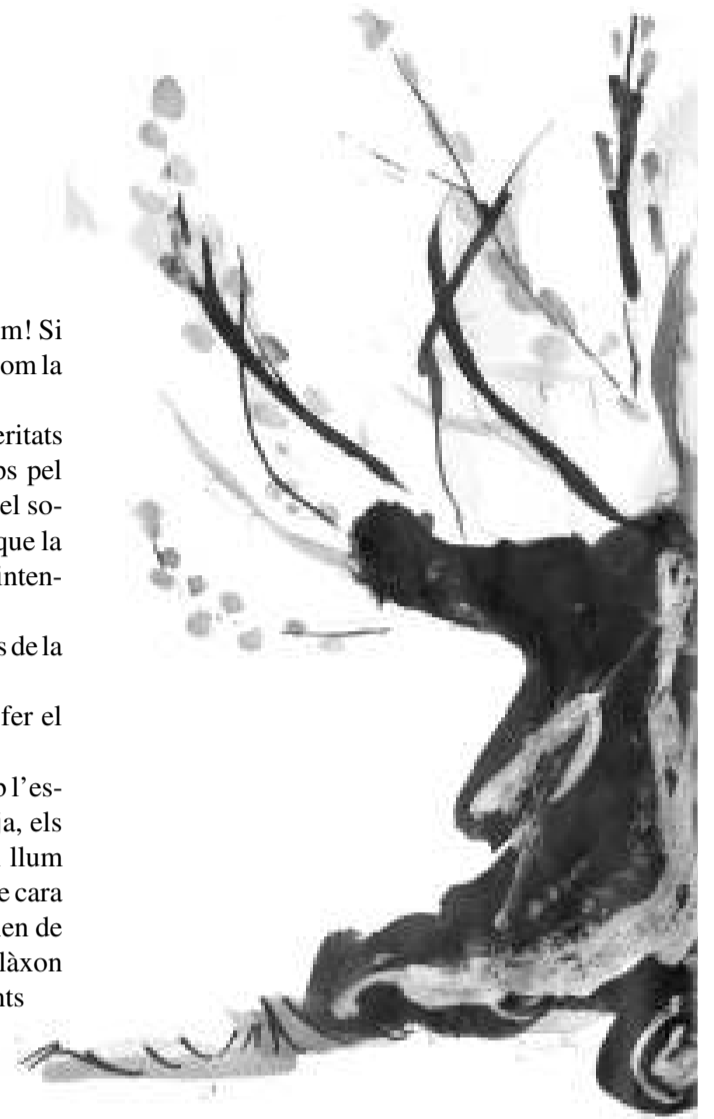
granja! Què sé jo?.. Potser ens porten llum. Anem! Si ens quedem aquí, estic segur que ens esvairem, com la resta del món. No puc resistir-ho!

Els dos animals de granja van sortir esperitats d'aquell lloc, primer van córrer, donant-se cops pel bancal, anaven ben perduts, després van seguir el so- roll que cada cop augmentava d'intensitat, tot i que la comunitat arbòria, amb l'ajut del xiulet del vent, intentava ofegar-lo.

–Llum! Ja t'ho he dit! Són els nostres germans de la granja que vénen a rescatar-nos!

–Tens raó! Ens porten la llum. Anem! –va fer el porc.

Es van posar a córrer, contents d'alegria, amb l'esperança brillant als seus ulls, recordant la granja, els seus germans, menjant, bevent, sempre amb el llum obert del sostre. Corrien pel mig de la carretera de cara a aquells dos ulls de llum resplendents que venien de cara a tota velocitat amb un soroll infernal. El clàxon del camió va sonar, les rodes van xisclar, instants abans del silenci dels arbres.

Mediterrània
Mar obert

mercat de la
Mediterrània
Torroella de Montgrí 29 i 30 d'abril

fira del Mar
L'Estartit 30 d'abril i 1 de maig

Oficina de turisme: tel. 972 75 19 10 · www.estartit.org
Can Quintana, Centre Cultural de la Mediterrània: tel. 972 75 51 80 · www.torroella.org
Estació Nàutica: tel. 972 75 06 99 · www.enestartit.com

118010754311B

Caps de setmana
actius!
www.2dies.com

L'Estartit,
Torroella de Montgrí,
Illes Medes

2006

A allotjament 2 nits per escollir entre apartament o bungalow
+ Excursió amb canoa
+ Bateig de vela deugara o snorkeling a les Illes Medes
+ Excursió amb vaixell de fons de vidre

2 ADULTS + 2 NITS = 283,90 €
2 ADULTS + 1 NIT = 208,25 €
Consulteu altres opcions.

TORROELLA - L'ESTARTIT - ILLES MEDES
www.visitestartit.com

Informació:
Els dies de Torroella de Montgrí i l'Estartit
tel. 972 75 19 10

118010753011B

*Portem l'escalfor
a milions de cases
i així arriba a milers de persones
que també la necessiten*

Amb Gas Natural, alguna cosa canvia a la vida de milers de persones. Perquè sabem que tenim un compromís amb la societat, i per això, recolzem projectes socials que tenen com a objectiu ajudar els més necessitats. Ens preocupa la qualitat de vida de totes les persones i gràcies al nostre esforç, estem aconseguint que la nostra escalfor arribi ben lluny.

Es viure millor